

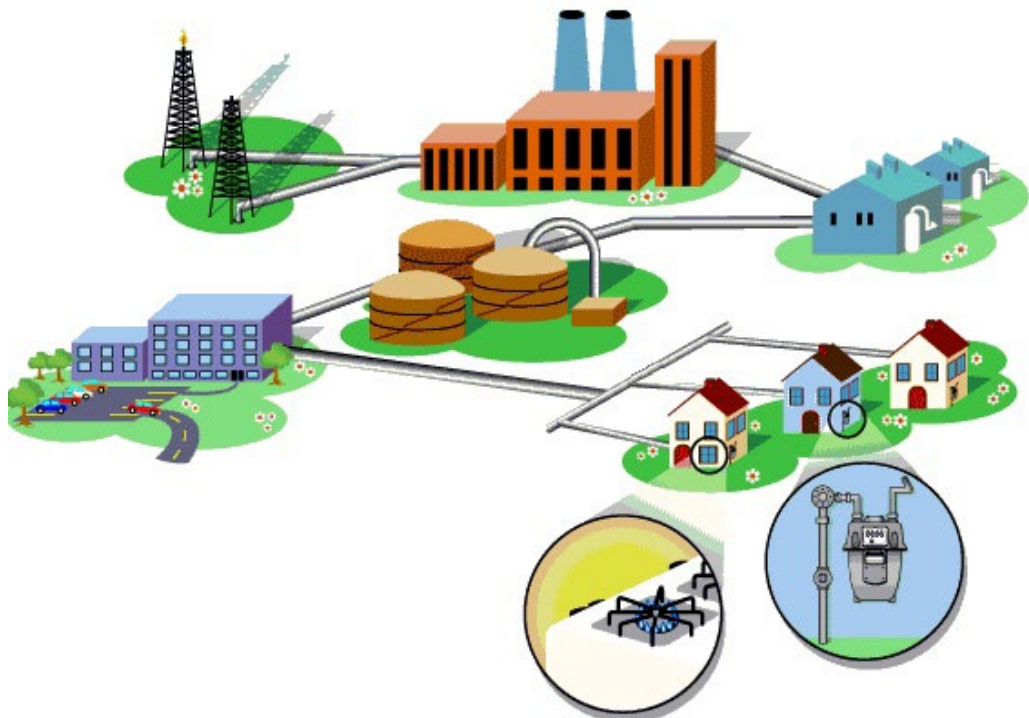

საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია

აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის ნატახტარი-ლუხურას 31
კმ-იანი ტრასის დარჩენილი „ნატახტარი-ქსნის“ 18 კმ-იანი მონაკვეთი

განხორციელების ფაზა

საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია/აღმოსავლეთ-დასავლეთის
მაგისტრალური გაზსადენის ნატახტარი-ლუხურას 31 კმ-იანი ტრასის დარჩენილი
„ნატახტარი-ქსნის“ 18 კმ-იანი მონაკვეთი გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა

C01	23/02/2021			გ.მ	ა.ჭ	ა.დ	
ვერსია	თარიღი	დოკუმენტის დანიშნულება		მოამზადა	შეამოწმა	დამტკიცა	
კატეგორიის კოდი				კატეგორიის კოდის აღწერა			
დოკუმენტის კოდი		GW07		საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია/აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის ნატახტარი-ლუხურას 31 კმ-იანი ტრასის დარჩენილი „ნატახტარი-ქსნის“ 18 კმ-იანი მონაკვეთი			
დოკუმ. ციკლის კოდი		PLN		გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა			
პროექტის კოდი		ტერ. კოდი	ფუნქც. კოდი	დოკუმ. ტიპი	რიგითი ნომერი	ენა	ვერსია
NALE (18)		GW07	ES	PLN	00001	GEO	C01

**საქართველოს ნავთობისა
და გაზის კორპორაცია**

**აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის ნატახტარი-
ლეხურას 31 კმ-იანი ტრასის დარჩენილი „ნატახტარი-ქსნის“ 18 კმ-
იანი მონაკვეთი გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა**

2021 წელი

სარჩევი

თავი	გვერდი
1. შესავალი	4
2. მართვის გეგმის დანიშნულება და მიზნები.....	5
3. გარემოსდაცვითი მართვის ძირითადი დებულებები	6
4. შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა	15
4.1 გარემოსდაცვითი მართვის სისტემა.....	15
4.2 წინასწარი მოკვლევა	24
4.3 მისასვლელი გზები.....	24
4.4 მიწის ათვისება	25
4.5 ხეების მოჭრა	25
4.6 ნიადაგის ზედა ფენის მართვა	27
4.7 ნიადაგის ქვედა ფენის მართვა	29
4.8 მდინარის გადაკვეთა და ჰიდროტესტი	30
4.9 აღდგენითი სამუშაოები.....	32
4.10 ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი.....	37
5. განხორციელების განრიგი და ინსტიტუციური მოწყობა.....	38
5.1 განხორციელების განრიგი და ხარჯები.....	38
5.2 ინსტიტუციური მოწყობა	38
დანართი A. აღჭურვილობის ჩამონათვალი	40
დანართი B. ინსპექტირების კითხვარი.....	41
დანართი C. ნარჩენების გადაცემის ფორმის ნიმუში	44
დანართი D. ანგარიშგების ფორმა	45
დანართი E. CAR/PAR ფორმა	47
დანართი G. დერეფნის მომზადება.....	48

1. შესავალი

საქართველოს მაგისტრალური გაზსადენების სისტემის განვითარების პროექტის ფარგლებში სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის“ მიერ დაიგეგმა „აღმოსავლეთ-დასავლეთის“ მაგისტრალური გაზსადენის „ნატახტარი-ლეხურას“ 31,430 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა.

თავდაპირველად „კორპორაციის“ მიერ განხორციელდა აღნიშნული პროექტის „ქსანი-ლეხურას“ (პკ 174+50-დან პკ 313+96,87-მდე) დაახლოებით 14 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა.

ამჟამად კორპორაცია გეგმავს მილსადენის დარჩენილ (პკ 0-დან პკ174+50-მდე) დაახლოებით 18 კმ-იან მონაკვეთის მშენებლობას.

2. მართვის გეგმის დანიშნულება და მიზნები

წინამდებარე გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის მიზანია განისაზღვროს პროექტის განხორციელებისას გასატარებელი მონიტორინგისა და ინსტიტუციური ღონისძიებები, რათა აღმოიფხვრას, კომპენსირებული იქნეს ან მისაღებ დონემდე შემცირდეს უარყოფითი ზემოქმედებები. აღნიშნული გეგმა მორგებულია პროექტის სამშენებლო და საექსპლოატაციო ფაზაზე. იგი შემუშავებულია პროექტის გზშ-ს ანგარიშის გათვალისწინებით.

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის პროექტი, გარემოებათა მიხედვით (მათ შორის ნებართვის და ეკოლოგიური ექსპერტიზის ნებისმიერი პირობები) წარმოადგენს იმ სატენდერო დოკუმენტების ნაწილს, რომლებზე დაყრდნობითაც ხდება მშენებლობასთან დაკავშირებული სატენდერო წინადადებების მიღება, შეფასება, შემდეგ კი წარმატებული პრეტენდენტისთვის კონტრაქტის მინიჭება. კონტრაქტორის მიერ მშენებლობის პროცესში განხორციელებული ქმედებები უნდა შეესაბამებოდეს წინამდებარე დოკუმენტის (გ.ზ.შ და გ.მ.გ.) მოთხოვნებს და შეიცავდეს სათანადო დეტალურ მონაცემებს. მშენებლობის პერიოდში კონტრაქტორი პასუხისმგებელი იქნება შემუშავებული გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის და ნებართვის პირობების შესრულებაზე და გარემოს დაცვის პრინციპებთან შესაბამისობაზე თვითმონიტორინგის განხორციელებაზე. კონტრაქტორის მიერ ამ საკითხების შესრულებას და ზემოაღნიშნულ პირობებთან შესაბამისობას მონიტორინგს გაუწევს საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია.

3. გარემოსდაცვითი მართვის ძირითადი დებულებები

გარემოზე და სოციალური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები უნდა დაკონკრეტდეს წინა-სამშენებლო მოკვლევის (შესწავლის) შედეგების საფუძველზე, მშენებლობის დაწყებამდე (ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა, მოსწორება, ტრანსპორტის გადაადგილება და ა.შ.). ქვემოთ ჩამოთვლილია როგორც ზოგადი/ტიპიური, ასევე წინამდებარე პროექტისთვის სპეციფიკური ძირითადი შემარბილებელი ღონისძიებები.

ძირითადი დებულებები:

ზოგადი ზომები, რომლებიც განხორციელდება გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილებისა ან მისი შერბილების უზრუნველსაყოფად, შეიცავს შემდეგს, თუმცა ამით არ შემოიფარგლება:

- მშენებლობის ობიექტის გარშემო ბუფერული ზონის შემოსაზღვრა;
- უსაფრთხოების გამაფრთხილებელი ნიშნები, მხოლოდ პროექტის პერსონალის დაშვების უფლებით;
- გამაფრთხილებელი ნიშნების სათანადო სისტემა, რათა არ მოხდეს პროექტის ფარგლებში შემოსაზღვრულ ტერიტორიაზე არასანქცირებული შესვლა;
- სამუშაო ტერიტორიაზე მისადგომი მოეწყობა მხოლოდ წინასწარ შეთანხმებული გზებით და გასხვისების დერეფნის გავლით;
- არ უნდა დაირღვეს სამშენებლო დერეფნის/მოედნის საპროექტო საზღვრები;
- საპროექტო საზღვრების დარღვევის შემთხვევაში კონტრაქტორი ვალდებულია ნაკვეთის მფლობელისაგან აიღოს დამატებით მიწაზე დროებითი სარგებლობის უფლება და დაიცვას საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ყველა მოთხოვნა;
- დამატებით მიწაზე კონტრაქტორის მიერ ზეგავლენის შედეგად მიყენებულ ნებისმიერ ზიანზე ან ზარალზე, რომელიც მიაღება მიწის მესაკუთრეს, მოსარგებლეს, მფლობელს ან ნებისმიერ სხვა პირს, წარმოადგენს კონტრაქტორის პასუხისმგებლობას.

გარემოსდაცვითი რესურსები:

კონტრაქტორი ვალდებულია სამშენებლო უბანზე უზღუნველყოს შემდეგი გარემოსდაცვითი რესურსების და აღჭურვილობის მობილიზება:

- ნავთობის დაღვრაზე რეაგირებისათვის საჭირო აღჭურვილობა და მასალები;
- მასალები სედიმენტების კონტროლისათვის, თივის შეკვრები, სედიმენტაციის ბარიერები და ა.შ.;

- სამუშაოების ზედამხედველობისა და მონიტორინგისათვის სამუშაო ადგილზე მუდმივად უნდა იმყოფებოდეს გარემოს დაცვის ოფიცერი;
- გარემოს დაცვის დამხმარე თანამშრომელი, რომელიც პასუხისმგებელია ყოველდღიურად ნარჩენების შეგროვებასა და ობიექტზე გარემოსდაცვითი ზომების განხორციელებაზე;
- სჭიროების შემთხვევაში ობიექტზე მობილიზებული იქნება პერსონალი, რომელსაც გავლილი აქვს ტრეინინგი ნავთობპროდუქტების დაღვრაზე რეაგირებისათვის საჭირო აღჭურვილობისა და მასალების გამოყენებაში;
- პერსონალის გარემოსდაცვითი სწავლება და მუდმივი ინსტრუქტაჟი;

წყლის დაბინძურების/ნავთობის დაღვრის პრევენციის, კონტროლისა და რეაგირების ზომები:

- რამდენადაც ეს პრაქტიკულად შესაძლებელია, შესაბამისი ღონისძიებები იქნება განხორციელებული საწყობების და ტექნიკის დასაცავად არასანქცირებული შეღწევისგან;
- პოტენციურად დამაბინძურებელი მასალების მარაგები განთავსდება მაიზოლირებელ ქვეშაგებზე და გარს შემოერთდება ასეთივე მასალის ბერმა, რათა შესაძლებელი გახდეს 10%-ით მეტი მოცულობის შეკავება, ვიდრე შესანახი მოცულობაა;
- ონკანები პერიოდულად შემოწმდება რუტინული ინსპექტირებისას დასარწმუნებლად, რომ ისინი დაკეტილ მდგომარეობაშია და ფუნქციონირებენ გამართულად;
- ასევე იქნება იზოლირებული ავზები და ისინი შემოწმდება დონეების განსასაზღვრად და შესაძლო გაჟონვის დასადგენად;
- ქიმიკატების და საწვავის შესანახი ადგილები და საწვავგასამართი წერტილები 50 მ-ით და მეტი მანძილით იქნება დაცილებული წყლის თუ სარწყავი არხებიდან, მდინარის მშრალი კალაპოტებიდან; ყურადღება მიექცევა წყლის შემცველი ფენების არსებობას ან წყლის სხვა წყაროებს, დაღვრით გამოწვეული დაბინძურების თვალსაზრისით.
- განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა მასალების დროებითი დასაწყობების ადგილებიდან ნებისმიერ გამონაჟურ ზედაპირულ ჩამონადენ წყლებს.
- ყველა საწვავზე მომუშავე სამშენებლო დანადგარს (პომპები, გენერატორები, შედუღების აპარატები, საბურღი მოწყობილობები და ა.შ.) მუშაობის დროს მაიზოლირებელი მეტალის სადგარი (მეტალის მეორადი შემაკავებელი) ექნება ქვემოდან დამონტაჟებული, რომლის მოცულობაც 10% უნდა აღემატებოდეს დანადგარის საწვავ-საპოხი მასალების ავზების

მოცულობას. სადგარში ჩადვრილი საწვავი შეგროვდება და სათანადო წესით იქნება განთავსებული.

- სატრანსპორტო საშუალებები და მობილური ტექნიკა რეგულარულად შემოწმდება და შეკეთდება ტექნიკურად გამართულ მდგომარეობაში ჟონვის ან წვეთის თავიდან აცილების მიზნით. ოპერატორებს მიეცემათ გაფრთხილება, დაუყოვნებლივ შეატყობინონ ზედამხედველებს დანადგარების ნებისმიერი პრობლემა, რის შემდეგაც მიღებული იქნება შესაბამისი ზომები. სამშენებლო ტექნიკის ტექნიკურ მომსახურებას გაეწევა მკაცრი ზედამხედველობა და მიღებული იქნება ზომები ნახშირწყალბადებით დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად;
- ძირითადი ტექნიკა და სატრანსპორტო საშუალებები გაიმართება მაიზოლირებელ ქვეშაგებებზე, სადაც კი ეს შესაძლებელი იქნება. ყურადღება მიექცევა საწვავის დაღვრის თავიდან აცილებას, ხოლო საწვავგასამართ შლანგებს ექნება სტანდარტული კომერციული საცმი თვითჩამკეტი ონკანით საწვავის არასასურველი გამოღვრისგან დასაცავად. სადგამები დაიდგმება იმ ადგილებში, სადაც შესაძლებელია წვეთა, აბსორბენტები სიახლოვეს იქნება განთავსებული;
- საწვავი განაწილდება მხოლოდ ამ დანიშნულების მქონე საწვავმზიდებით.
- უფრო მაღალი ხარისხის მტვრის შეკავების საშუალებები იქნება გამოყენებული დაბინძურებელი მასალის ექსკავაციისას, ვიდრე არადაბინძურებულის შემთხვევაში. შესაბამის ღონისძიებებს განეკუთვნება: წყლის ფაქიზად მოპყურება ზედაპირის დასასველებლად და სინოტივის შენარჩუნება;
- მანქანების პარკინგისთვის გამოიყოფა სპეციალური ადგილი;
- არხებიდან 50 მ-ზე ახლოს არ დაიშვება მანქანა-დანადგარების საწვავით გამართვა.
- იმ შემთხვევაში თუ კონტრაქტორი გადაწყვეტს მოაწყოს საწვავგასამართი პუნქტი, საწვავის ავზის განთავსება მოხდება გარემოსდაცვითი მოთხოვნების სრული დაცვით, ავზი განთავსდება ბეტონის სადგამზე (ბასეინის ფორმის) ამოგებული გეოტექსტილით და პლასტიკის მაიზოლირებელი ქვეშაგებით, რაც ამოვსებული იქნება ქვიშით;
- ობიექტზე მომუშავე ყველა სახის ტექნიკა შემოწმდება პოტენციურ ჟონვაზე და ა. შ. მუშაობის დაწყებამდე და შემდეგ – ყოველთვიურად (ყოველდღიურად შემოწმდება არხის მახლობლად ან უშუალოდ არხში მომუშავე მანქანები და ტექნიკა);
- მობილიზებული იქნება გაუთვალისწინებელ დაღვრაზე რეაგირების ადეკვატური საშუალებები, მათ შორის, ნავთობის დაღვრის საწინააღმდეგო

კომპლექტები, რომლებშიც შედის აბსორბენტები, შემაკავებლები, ნიჩბები, პლასტიკის და ქვიშის ტომრები, ხელთათმანები. ეს ყველაფერი ობიექტზე ხელმისაწვდომი იქნება ისეთი დაღვრებისთვის, რომლებმაც შეიძლება მიაღწიოს არხებს; ასევე სათანადოდ იქნებიან მომზადებული თანამშრომლები ობიექტზე ხელმისაწვდომი ტექნიკის გამოყენებაში.

- დაღვრის შემთხვევისათვის ასევე გათვალისწინებულია საავარიო დამცავი ბონები („სპაგეტის“ ტიპის ან სხვა ეკვივალენტური აღჭურვილობა), რომლებიც გაიშლება წყლის ობიექტის დაყოლებაზე ქვევით როგორც დაღვრის შემარბილებელი ღონისძიება უშუალოდ წყლის ობიექტში მშენებლობის წარმოებისას;
- ავარიული რეაგირების გარემოსდაცვითი გეგმის მოთხოვნების შესაბამისად გარემოსდაცვითი ინციდენტის შემთხვევაში მომზადებული იქნება ინციდენტის ანგარიში;
- თუ საგანგებო სამუშაო პირობებისას თავიდან ვერ იქნება აცილებული საწვავით გამართვის ოპერაციების წარმოება არხიდან 50 მეტრზე ნაკლებ მანძილზე, მაშინ ეს ოპერაციები წარიმართება საწვავის გამართვის წესების მკაცრი დაცვით (გეოტექსტილის დაგება, აბსორბირებული მასალების გამოყენება, ნავთობის დაღვრაზე რეაგირებისათვის საჭირო აღჭურვილობის ხელმისაწვდომობა) და ამ პროცესს დაესწრება გარემოსდაცვითი ჯგუფის წარმომადგენელი. მდინარიდან 50 მეტრზე ნაკლებ მანძილზე წარმოებული საწვავით გამართვის ოპერაციების ხანგრძლიობა მინიმუმადე იქნება შემცირებული.

რეაგირება დაღვრებზე:

დაღვრის ოდენობა განსაზღვრავს მისაღები ზომების მასშტაბს. ქვემოთ მოცემულია ის ძირითადი ზომები, რომლებიც მიღებული უნდა იქნეს გარემოზე ზემოქმედების მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით:

ადრეული აღმოჩენა

- განხორციელდება რეგულარული შემოწმებები და ტრენინგი ადრეული აღმოჩენის მიზნით;
- შეატყობინეთ თქვენს ზედამხედველს/ავარიულ ბრიგადას;
- შეატყობინეთ ზედამხედველობას, რომელიც შეატყობინებს ობიექტის ხელმძღვანელს ან ჯანმრთელობის, უსაფრთხოების და გარემოს დაცვის მენეჯერს. საჭიროების მიხედვით, შეტყობინება უნდა (ან შეიძლება) გაეგზავნოს ავარიულ სამსახურს;
- შეაფასეთ რისკი პერსონალისთვის;
- მხოლოდ მაშინ სცადეთ დაღვრილი ნივთიერებების გაწმენდასთან დაკავშირებული სამუშაოს განხორციელება, თუ ამის გაკეთება შეიძლება უსაფრთხოდ. თუ დაღვრილი მასალა აალებადია, აღმოფხვრით აალების გამომწვევი წყაროები დაღვრის მახლობლად. უნდა მოხდეს პერსონალის და

მოსახლეობის ევაკუირება, თუ ისინი რისკის ქვეშ იმყოფებიან. დაიცავით ტერიტორია და მოაწყეთ პერიმეტრის კონტროლი დაღვრიდან უსაფრთხო მანძილზე.

შეაჩერეთ დაღვრა წყაროსთან

- თუ ამის გაკეთება შეიძლება უსაფრთხოდ, შეაჩერეთ დაღვრის წყარო. დაბინძურების კონტროლის საშუალებები ხელმისაწვდომი იქნება ობიექტის ადმინისტრაციულ ოფისებში, საწყობებსა და საწვავგასამართ წერტილებში;
- შემოაკავეთ დაღვრა (სითხის შემთხვევაში);
- სითხის დაღვრა – თუ დაღვრილია სითხე, მისი დინება უნდა დაიბლოკოს ან გადაგდებულ იქნეს სხვა მხარეს, შემდეგ კი შეიწოვოს აბსორბენტების მეშვეობით;
- გაზის გაფრქვევა/გაჟონვა – გაზის გაჟონვა უნდა შეჩერდეს წყაროსთან რაც შეიძლება სწრაფად, ის შემდეგ გაიფანტება ჰაერში. პრაქტიკულად შეუძლებელია გაზის გაჟონვის შემოკავება, მაგრამ უნდა შემოწმდეს ამინდის პირობები იმის შესაფასებლად, თუ საით შეიძლება გავრცელდეს დამაბინძურებელი, როცა მისი გავრცელება საფრთხეს უქმნის ადამიანების ჯანმრთელობას. ამის შემდეგ შეიძლება საჭირო გახდეს ტერიტორიის ევაკუირება.
- არ შეიძლება დაღვრილი ნივთიერების გადარეცხვა. დაბინძურებული ნიადაგი და გამწმენდი მასალები შესაბამისად უნდა იქნეს მოვლილი პირადი დამცავი საშუალებების გამოყენებით; დაბინძურებული ნიადაგი და გამწმენდი მასალები უნდა მოთავსდეს შესაბამის კონტეინერებში, გაუკეთდეს წარწერები და დასაწყობდეს მითითებულ ადგილას. დასაწყობებული მასალები უნდა შეიფუტოს ან შემოკავდეს მათი გაფანტვის თავიდან აცილების მიზნით.

განათავსეთ სათანადო სიფრთხილით

- დაბინძურებული ნიადაგი და გასაწმენდად გამოყენებული მასალები უნდა განიხილებოდეს როგორც სახიფათო ნარჩენები და გატანილი იქნეს ნებადართულ პოლიგონზე განსათავსებლად.

ინციდენტის დოკუმენტირება

- ობიექტის მენეჯერი პასუხისმგებელია ანგარიშის შედგენაზე, რომელშიც შეტანილი იქნება შემთხვევის თარიღი, დრო, ადგილმდებარეობა, დაღვრილი მასალის ტიპი და რაოდენობა, ინციდენტის აღწერა და მისი მიზეზი, მიღებული ზომები, ინციდენტის მომხსენებელი პირის კოორდინატები და რეკომენდებული ზომები ინციდენტის გამეორების თავიდან აცილებისთვის.

დაღვრის საწინააღმდეგო აღჭურვილობა:

დაღვრაზე რეაგირებისთვის/დაბინძურების კონტროლისთვის აუცილებელი მასალები შენახული იქნება ობიექტზე საწყობების და ნარჩენების განსათავსებელი ადგილების, საწვავგასამართი წერტილების და ადმინისტრაციული ოფისების მახლობლად. ეს საშუალებები გამოიყენება დაბინძურების შემოსაკავებლად და გაწმენდისთვის. ყურადღება უნდა მიექცეს აბსორბენტი მასალების სათანადოდ განლაგებას. არ შეიძლება მათი წარეცხვა. ობიექტის გარემოს დაცვის მენეჯერი/გარემოსდაცვითი მმართველი მუდმივად უნდა აქცევდეს ყურადღება ამგვარი საშუალებების ტექნიკურ მომსახურებას და განახლებას.

დაღვრაზე რეაგირების ძირითადი აღჭურვილობა :

- ქვიშა
- ქვიშის ტომრები
- ვედროები და ნიჩბები
- აბსორბენტის ხალიჩები
- აბსორბენტის გრანულები
- აბსორბენტის ბონები
- შესანახი ჭურჭელი/კონტეინერები (მეტალის კასრები და სხვა.)

ქვიშა წარმოადგენს ერთ-ერთ ყველაზე უნივერსალურ მასალას, რომლის გამოყენება შეიძლება დაღვრილი ნავთობისა და ქიმიკატების ამოსაშრობად. იგი ასევე გამოიყენება ტომრებით ნივთიერების სენსიტიურ ადგილებში შეღწევის დასაბლოკად ან მათ მისამართად წინასწარ დადგენილ შესაგროვებელ წერტილებში. ქვიშა უნდა იყოს მშრალი, ხოლო ვედროები და ნიჩბები ადვილად ხელმისაწვდომი. ქვიშის გასაშლელად და დაღვრის გასაწმენდად ასევე შეიძლება მექანიკური მტვირთავების, ექსკავატორების და თვითმცლელების გამოყენება. დაბინძურებული მასალის შესანახი კონტეინერები და მიწა შემოიფარგლება ყრილით, განთავსდება შესაბამის ადგილას, გაუკეთდება წარწერები და განიხილება როგორც სახიფათო ნარჩენები.

ნარჩენების მართვა:

ნარჩენები შეგროვდება და დაიყოფა კატეგორიებად: ინერტული, უსაფრთხო და სახიფათო.

- დაუშვებელია სხვადასხვა სახის ნარჩენების შერევა;
- ნარჩენების თითოეული კატეგორიისთვის გამოიყოფა ადგილი და შესაბამისად აღინიშნება;
- სამედიცინო ნარჩენები გამოიყოფა ყველა დანარჩენი ნარჩენისგან;
- ნარჩენების დროებითი შესანახი ადგილი ადამიანების საცხოვრებელი ტერიტორიებიდან მოშორებით იქნება მოწყობილი;

- მთელი ნარჩენები გატანილი იქნება ობიექტიდან კონტროლირებადად და დროულად განთავსებული; დეტალებისთვის იხილეთ შემდეგი პუნქტებში.

ინერტული ნარჩენები

სამშენებლო ნარჩენი, მაგალითად ობიექტზე სახლების/ნაგებობების დემონტაჟის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები. ექვემდებარება შესაბამის ნაგავსაყრელზე განთავსებას. რომლის მდებარეობაც უნდა განისაზღვროს ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან შეთანხმება/მითითების საფუძველზე.

არასახიფათო ნარჩენები

- სამუშაოს დროს წარმოქმნილი არასახიფათო ნარჩენები შემოიფარგლება ჩვეულებრივი საყოფაცხოვრებო ნაგვით, ზოგიერთი სახის პლასტიკური მასალითა და ძონძებით.
- არავითარი ნაგავი არ გადაიყრება წყალში ან მდინარის კალაპოტში. ჰიდროტესტირების გამოყენებული წყალი ჩაშვებამდე დაექვემდებარება მექანიკურ გაფილტრვას.

სახიფათო ნარჩენები

სახიფათო ნარჩენები შეგროვდება და განთავსდება სეგრეგირებულად და გადაეცემა შესაბამის სერტიფიცირებულ კომპანიას. იხ. *(ნარჩენების მართვის გეგმა)*

ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ჩანაწერები

ნარჩენების შეგროვება მოხდება ყოველდღიურად. ნარჩენების სერტიფიცირებულ კომპანიისთვის გადაცემის დროს შეივსება შესაბამისი ბლანკი სადაც ჩაიწერება:

- მასალების აღწერა, რაოდენობა (მოცულობა/ლიტრები), სპეციალური ზომები, შემგროვებელი/გადამყრელი აგენტის დასახელება, საბოლოო გადაყრის ობიექტის დასახელება.
- ნარჩენების გატანის ბლანკებს აწარმოებს ობიექტის მენეჯერი, ხოლო ობიექტის გარემოსდაცვის ოფიცერი მათი რაოდენობების შესახებ გააკეთებს ჩანაწერებს ყოველკვირეულ/ყოველთვიურ გარემოს დაცვის ანგარიშებში.

ჩასატარებელი ღონისძიებები ასევე მოიცავს :

- ობიექტზე წარმოქმნილი ნარჩენების შეგროვება, მოვლა და ტრანსპორტირება განხორციელდება ნარჩენების მართვის გეგმის მიხედვით.
- სპეციალური ნიშნებით აღნიშნულ და საგანგებოდ გამოყოფილ ადგილებში განთავსდება ნაგვის ყუთები ნარჩენების შესაბამისად შეგროვების და განთავსებისათვის.
- ნარჩენების შეგროვება სამშენებლო ობიექტზე მოხდება ყოველდღიურად.
- ნარჩენების ტრანსპორტირება დამტკიცებულ ნაგავსაყრელზე.
- სპეციალური ყურადღება დაეთმობა თანამშრომლების საკვების და სიგარეტის ნარჩენებს. სამშენებლო ობიექტზე განლაგდება ნაგვის ყუთები.

- მკაცრად აკრძალული ნარჩენების დამარხვა, მათ შორის, ბეტონისა თუ ინერტული მასალების.
- სამუშაო ადგილებზე უზრუნველყოფილი იქნება მობილური ტუალეტები, მათ შორის, შესაბამისი სიმძლავრის გამწმენდი მოწყობილობით, ან მოხდება ტუალეტის ნარჩენების რეგულარული გატანა და განთავსება დამტკიცებულ ობიექტზე.
- ასევე დაიდგმება და მეორადი შეკავების საშუალებით აღიჭურვება სპეციალურად გამოყოფილი და სათანადოდ აღნიშნული სახიფათო ნარჩენების შეგროვების ადგილი.
- მილსადენი, მისი ძველი მონაკვეთის ამოღების შემდეგ, მეორადი გამოყენების ან გადამუშავებისთვის გადაიტანება საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის მიერ გამოყოფილ მილსაწყობზე.
- ყველა სამშენებლო ჯგუფს უნდა ჰქონდეს როგორც სახიფათო ასევე არასახიფათო ნარჩენების განთავსების კონტეინერები, შემდუღებელთა ჯგუფებს ნარჩენი ელექტროდების შესაგროვებლად დამატებით რამოდენიმე ერთეული მეტალის კონტეინერი.

სედიმენტების/ნატანის და ეროზიის კონტროლის ღონისძიებები:

- სიმღვრივის მომატების და ნავთობის აპკის ვიზუალური მონიტორინგი ჩატარდება მშენებლობის დაწყებამდე, მის განმავლობაში და დასრულების შემდეგ. არხის გადაკვეთისას და კალაპოტის შიგნით მუშაობის განმავლობაში ვიზუალური დაკვირვება სიმღვრივეზე მოხდება ყოველდღიურად;
- დინების ქვემოწელში სიმღვრივის მატების და სედიმენტების დაგროვების მინიმუზაცია;
- მდინარის ნაკადის ძირითადი მასა შეკრებილი და მოცილებული იქნება დროებითი დამბების წყებისა და საკმარისი ზომის წყალგამტარი მილების გამოყენებით. ღია არხის დაცლა უნდა მოხდეს ტუმბოებით, რომლებიც ჩაიცლება მდინარის ქვემოწელში სალექარი ავზის გავლით (ზომებით არანაკლებ 2 X 2 X 1.0 მ);
- ზემოაღნიშნული მიზნისათვის განკუთვნილ სალექარ ავზში წყალჩაშტების უზრუნველსაყოფად შლანგის შესაფერისი წყალგამტარობა იქნება გათვალისწინებული.
- სალექარი ავზის ბოლოში დამონტაჟებული იქნება გასაფილტრი დანადგარი (თივის შეკვრები ან სედიმენტების ჩამჭერი ბარიერები);
- ნიადაგის ზედა ნაყოფიერი ფენის და ამოღებული გრუნტის დასაწყობება არ მოხდება არხიდან 25 მეტრზე ნაკლებ მანძილზე.

- წყალგამტარი მილებისგან შეკრული ხიდის დემონტაჟი და მოხსნა განხორციელდება ისეთი თანმიმდევრობით, რომ მინიმუმამდე იქნეს დაყვანილი დანალექები/ჩამონატანები ქვემოწელში.
- აღმართები საჭიროებისამებრ გამაგრებული უნდა იქნეს დროებითი ანტიეროზიული საშუალებებით (ბარიერები, ბერმები, არხები და ა.შ.) რათა თავიდან იქნეს აცილებული სამშენებლო პროცესის დროს ეროზიული პროცესების განვითარება.

მშენებლობის გარემოსდაცვითი პრაქტიკა:

- შესრულდეს გარემოსდაცვითი ნებართვის ყველა მოთხოვნა და ყველა შემარბილებელი ღონისძიება.
- ნუ შეაშფოთებთ ფლორასა და ფაუნას. ისე განახორციელეთ პროექტის ის საქმიანობები, რომლებსაც ზემოქმედება შეიძლება ჰქონდეს ცხოველებსა და მცენარეებზე (მაგალითად დერეფნის გაწმენდა), რომ მაქსიმალურად აარიდოთ თავი მათ ზედმეტად შეშფოთებას.
- ნუ გადაყრით ნარჩენებს მდინარეებში, გუბურებში, ჭარბტენიან ადგილებში, ბუნებრივ დრენაჟებსა თუ სხვა სენსიტიურ ზონებში. ნუ გადაყრით ნარჩენებს ისეთ ადგილებში, რომლებიც არ არის ამისთვის გამოყოფილი.
- განახორციელეთ სედიმენტების და წყლის ნაკადების კონტროლი, ამისათვის გამოიყენეთ სადრენაჟო თხრილები (მაგალითად, თივის ზვინები, გაბიონები) ჩამონატანის შეკავებისთვის ზედაპირულ წყლებში ჩაღწევისგან და სალექარი ბასეინები წყლის ნაკადებში შეწონილი სედიმენტების დასაღეჭად.
- მოათავსეთ მეორადი სადგარები ობიექტზე არსებული ყველა მანქანა-დანადგარის ქვეშ.
- მოახდინეთ სათანადო რეაგირება დაღვრაზე – შეაჩერეთ დაღვრის წყარო და დაუყოვნებლივ შეატყობინეთ ამის შესახებ თქვენს ზედამხედველს. შეაკავეთ დაღვრა და ამოწმინდეთ აბსორბენტებით. არ გადარეცხოთ დაღვრის ადგილი. ჩაიწერეთ დაღვრილი მასალის ტიპი და რაოდენობა, დაღვრის თარიღი, დრო და მიზეზი და თუ როგორ იქნა ის აწმენდილი. მოახსენეთ ამის შესახებ ხელმძღვანელობას.
- იყოლიეთ მანქანა-დანადგარები სათანადო მუშა მდგომარეობაში.
- მოიხმარეთ ნახმარი წყალი მტვრის კონტროლისთვის, თუკი ეს არ არის აკრძალული, ხოლო პრაქტიკულად შესაძლებელია.
- შეინახეთ ნარჩენები ამისათვის სპეციალურად გამოყოფილ ადგილას. ყველა კონტეინერს გაუკეთეთ შესაბამისი იარლიყი. სახიფათო ნარჩენები შეინახეთ დახურულ კონტეინერებში. განათავსეთ სახიფათო ნარჩენები შესაბამისი გადამუშავების ან განთავსების ადგილებამდე, არსებული მოთხოვნების შესაბამისად.
- ცეცხლის დანთება ან რაიმეს დაწვა ობიექტზე აკრძალულია.

- დაუყოვნებლივ შეაჩერეთ მუშაობა და შეატყობინეთ თქვენს ზედამხედველს, თუკი აღმოაჩენთ დაბინძურებული გრუნტს (არაბუნებრივი შეფერილობა ან სუნი) ან მიწისქვეშ განლაგებულ ავზებს.
- კითხვების გაჩენის შემთხვევაში, მიმართეთ თქვენს ზედამხედველს ან გარემოს, უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის წარმომადგენელს.

4. შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა

წინამდებარე თავში ტექსტური სახით წარმოდგენილია პროექტის გარემოსდაცვითი მართვის ძირითადი პირობები და შემდგომ, ჩამონათვალის სახით თვითოეული გარემოსდაცვისათვის მნიშვნელოვანი სამშენებლო ეტაპის პროცედურული აღწერა, რომლებიც განხორციელდება სამშენებლო სამუშაოებით გამოწვეული პოტენციური უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისა ან მინიმუმამდე შემცირებისათვის. აქვე მოყვანილია კონკრეტული სამშენებლო ღონისძიებები, რომლებიც შეესაბამება გამოვლენილ ზემოქმედებებს ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე, წარმოდგენილია შემარბილებელი ზომები და ამასთან ერთად მოყვანილია მონიტორინგის ღონისძიებები, რათა პროექტის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იყოს ობიექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის შესაბამისობა საქართველოს კანონმდებლობასთან და საუკეთესო გარემოსდაცვით პრაქტიკასთან. განისაზღვრება ასევე პროექტის განხორციელებაზე, ზედამხედველობაზე, რეგულირებაზე და ვადებზე პასუხისმგებელი ძირითადი მხარეები. დანართებში მოცემლია გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის ინსტრუმენტები. (მონიტორინგის, ნარჩენების ტრანსპორტირების, მიღება- ჩაბარების და სხვა შესავსები ფორმები)

კონტრაქტორი ვალდებულია იხელმძღვანელოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემული გარემოსდაცვითი მონიტორინგისა და შემარბილებელი ღონისძიებების შესაბამისად.

4.1 გარემოსდაცვითი მართვის სისტემა

პერსონალი

კონტრაქტორი ვალდებულია ობიექტზე მიავლინოს გარემოს დაცვის წარმომადგენლები, რათა შესრულდეს ამ მიმართულებით პროექტით გათვალისწინებული ყველა მოთხოვნა.

ობიექტზე მომუშავე ყველა დანარჩენი პერსონალი ვალდებულია დაიცვას და დაემორჩილოს პროექტის გარემოს დაცვის და შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნებს და შესაბამისი სპეციალისტების (გარემოს დაცვის და შრომის უსაფრთხოების პერსონალი) მიერ მიცემულ მითითებებს. აგრეთვე მოთხოვნის

შესაბამისად უზრუნველყონ ტექნიკით/მასალით, რათა ობიექტზე განხორციელდეს გარემოს დაცვის და შრომის უსაფრთხოების პირობების დაცვის მიზნით ჩასატარებელი სამუშაოები.

ობიექტზე მომუშავე პერსონალს უნდა ჩაუტარდეს წინასწარი ტრენინგი და მუდმივი ინსტრუქტაჟი იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ყველა მომუშავე უზანზღო სამუშაოების მიმდინარეობისას გათვითცნობიერებული ჰქონდეს სამუშაოს მეთოდოლოგია პროცედურა და ყველას ჰქონდეს სათანადო უნარ-ჩვევები. გაუწვრთნელი და უნარ-ჩვევების არმქონე პერსონალს არ მიეცემა სამუშაოებში მონაწილეობის უფლება!

ინსტრუქტაჟის ყოველდღიური ბრიფინგები ჩატარება ობიექტზე მომუშავე პერსონალისათვის

მთელი სამუშაო პერსონალის წინასწარი ტრენინგი და მუდმივი ინსტრუქტაჟი იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ყველა მომუშავე მდინარის გადაკვეთის სამუშაოების მიმდინარეობისას გათვითცნობიერებული იყოს გარემოსდაცვით და სოციალურ მოთხოვნებთან დაკავშირებით და ყველას ჰქონდეს სათანადო უნარ-ჩვევები. გაუწვრთნელი და უნარ-ჩვევების არ მქონე პერსონალს არ მიეცემა სამუშაოებში მონაწილეობის უფლება!

- სამუშაოების ზედამხედველობისა და მონიტორინგისათვის სამუშაო ადგილზე მუდმივად უნდა იმყოფებოდეს გარემოს დაცვის ოფიცერი;
- გარემოს დაცვის დამხმარე თანამშრომელი, რომელიც პასუხისმგებელია ყოველდღიურად ნარჩენების შეგროვებასა და ობიექტზე გარემოსდაცვითი ზომების განხორციელებაზე;

ვალდებულებები და პასუხისმგებლობა

კონტრაქტორი ვალდებული დანიშნოს პროექტის გარემოსდაცვითი მენეჯერი/გარემოსდაცვითი მმართველი რომლის პასუხისმგებლობა და მოვალეობები მოიცავს (მაგრამ არ შემოიფარგლება) შემდეგით:

- საქმიანობა განხორციელოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით (კორდინაცია გზშ-ს ანგარიშთან, მაგ. თავი 9 გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა) ;
- გარემოს დაცვის მართვის გეგმების, პროცედურების და სხვა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული დოკუმენტაციის მომზადება;
- პროექტის მენეჯერისათვის თანადგომა გარემოსთან დაკავშირებულ ყველა საკითხთან მიმართებით;
- გარემოსდაცვის საკითხების მონიტორინგი;
- საჭირო ნებართვების იდენტიფიცირება და აუცილებელი ინფორმაციის დროული გადაცემა სამშენებლო ბრიგადებისათვის, საჭიროებისამებრ კოორდინირებდეს მესამე მხარესთან;

- გარემოსდაცვით საქმიანობასთან დაკავშირებული ანგარიშგების ერთიანი კოორდინაცია შრომის უსაფრთხოების და გარემოს დაცვის ჯგუფის წევრებთან, რაც აგრეთვე მოიცავს: ყოველკვირეულ, ყოველთვიურ ანგარიშებს, მოთხოვნას კორექტირებულ ქმედებაზე/თავიდან ასაცილებელ ქმედებაზე ანგარიშებს ინციდენტების შესახებ, შეტყობინებებს ნარჩენების რაოდენობის და მათი გატანის თაობაზე და მათ გადაცემას ს.ნ.გ.კ-თვის;
- ს.ნ.გ.კ-ს მოთხოვნების შესრულება ანგარიშგებასთან, ნებართვებთან (დამატებითი მიწის ფართობთან, მისასვლელი გზებთან და ა.შ.) და ტრენინგებთან/სწავლებებთან დაკავშირებით.
- გარემოსდაცვითი მოთხოვნების შესრულების მიზნით მშენებლობაზე დაკავებული ცალკეული ჯგუფებისათვის ადრეულ სტადიებზე დაგეგმვის კუთხით დახმარების აღმოჩენა;
- გასხვისების დერეფნის წინა-სამშენებლო შესწავლა და პროექტს გარე არსებული ფართობების ათვისების შემთხვევაში დამატებითი გარემოსდაცვითი ანგარიშების მომზადება;
- გარემოსდაცვით საქმიანობასთან დაკავშირებული ტრენინგების, შეხვედრების და შემოწმებების დაგეგმვა და ჩატარება (ქვე-კონტრაქტორების საქმიანობის და პერსონალის ჩათვლით);
- გარემოსდაცვითი საკითხების კოორდინირება ს.ნ.გ.კ-თან და ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან;
- პროექტის ნარჩენების მართვის მონიტორინგი და საკითხების კოორდინაცია ნარჩენების გატანის ქვე-კონტრაქტორთან;

გარემოსდაცვითი ოფიცრის მოვალეობები და ვალდებულებები მოიცავს შემდეგს (მაგრამ არ შემოიფარგლება ქვემოთ ჩამოთვლილით):

- დახმარებას უწევს გარემოსდაცვის მენეჯერს/გარემოსდაცვით მმართველს გარემოსდაცვასთან დაკავშირებულ ყველა საქმეებში;
- ზედამხედველობას უწევს სამშენებლო საქმიანობას მიმდინარეობას და ამოწმებს გარემოსდაცვის მართვის მოთხოვნების შესაბამისობას;
- აწარმოებს საველე ტრენინგებს/ინსტრუქტაჟებს (თოლბოქსები) და ადგენს ყოველდღიურ ანგარიშებს, ქვე-კონტრაქტორების/მომწოდებლების ჩათვლით;
- მონაწილეობას იღებს წინა-სამშენებლო შესწავლაში;
- აწარმოებს სპეციალურ ანგარიშებს ზედამხედველობისას გამოვლენილ ყველა სათანადო/არასათანადო სიტუაციის შესახებ და წარუდგენს გარემოსდაცვის მენეჯერს (ს.ნ.გ.კ-ს გარემოსდაცვის დანაყოფის ჩათვლით);
- აწარმოებს ან/და ასრულებს მაკორექტირებელი და პრევენციული ღონისძიებების გატარების მოთხოვნებს;
- ასრულებს გარემოსდაცვის მენეჯერის მიერ მიცემულ დავალებებს;
- ახორციელებს გარემოსდაცვით საქმიანობას მშენებლობის პროცესში (გასხვისების დერეფნის გასუფთავება, ხეების ჭრა და ტერიტორიის მოსწორება და ა.შ.);

- რწმუნდება ნიადაგის ზედა ფენის (ტოპსოილის) შესაბამისი სიღრმის მოხსნაში და აწარმოებს ზედამხედველობას შენახვა/დასაწყობებაზე და ეროზიის კონტროლის;
- ზედამხედველობას უწევს ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენას დროებითი და მუდმივი ანტიეროზიული სამუშაოების კონტროლის ჩათვლით;
- თვალს ადევნებს გარემოს დაცვის მართვის გეგმის განხორციელებას ეკოლოგიურად მგრძნობიარე მდებარეობებისათვის (გზების, მდინარეების/ნაკადულების გადაკვეთები, ა.შ.)
- ატარებს ნავთობპროდუქტებით დაბინძურების პრევენციისა ღონისძიებებს;
- ინციდენტის შემთხვევაში მოქმედებს გარემოსდაცვით ავარიულ შემთხვევებზე რეაგირების გეგმის შესაბამისად;
- ნარჩენების თავმოყრის ადგილას უზრუნველყოფს მათ განცალკევებას (სახიფათო/არა-სახიფათო);
- აწარმოებს ნარჩენების რეგისტრაციას;
- სოციალურ ნიადაგზე სამშენებლო პროცესის შეფერხების თავიდან აცილების მიზნით ინარჩუნებს მჭიდრო ურთიერთობას ადგილობრივ მოსახლეობასთან;
- აწარმოებს პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ადამიანების მონაცემთა ბაზას და საჩივრების რეესტრს;
- საჩივრებთან დაკავშირებით თანამშრომლობს პროექტის მენეჯერთან მათზე დროულად რეაგირების გზების გამოსანახად;
- თანამშრომლობს გარემოს დაცვაზე პასუხისმგებელ ადგილობრივ ხელისუფლების წარმომადგენლებთან;
- ავსებს მიწის ათვისების ფორმებს, რომელიც უნდა მოიცავდეს ნაკვეთის შესახებ

კონტრაქტორმა უნდა უზრუნველყოს ძირითადი პერსონალის CV-ს წარმოდგენა, მათ შორის გარემოს დაცვისა და სოციალური მენეჯერის/გარემოსდაცვითი მმართველის, მინიმუმ 3 წლიანი გამოცდილებით.

კონტრაქტორის პროექტის მენეჯერი (გარემოზე და სოციალური ზემოქმედების ოფიცრის დახმარებით):

- მოამზადებენ და განახორციელებენ ჰიდროტესტირების პროცედურას, რომელიც უნდა დაამტკიცოს საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციამ.
- ჩამოაყალიბებენ დამატებით შემარბილებელ ღონისძიებებს მოსახლეობის ან მიწით მოსარგებლეების ზედმეტად შეწუხების კონტროლის მიზნით.
- უზრუნველყოფენ წყალაღების და წყალჩაშტების ყველა საჭირო თანხმობას ირიგაციასთან დაკავშირებული უფლებამოსილი ორგანოებისა და მიწის მესაკუთრეებისაგან.

ყველა ფორმენი (ანუ სამშენებლო გუნდის ხელმძღვანელი):

შეამოწმებს ტექნიკას პირველად შემოყვანისთანავე და დაიწუნებს მას ან გაგზავნის ტექნიკური მომსახურებისთვის, თუ იგი:

- აფრქვევს კვამლს, რომელიც ჩანს თვალით;
- აფრქვევს გამონაბოლქვ გაზს დაუწველი ნახშირწყალბადის სუნით;
- გასდის ზეთი ან საწვავი.

ყოველდღიურად დაათვალიერებს მანქანა-დანადგარებს და სატრანსპორტო საშუალებებს ზეთის ჟონვის და კვამლის/სუნის აღმოჩენაზე.

- უზრუნველყოფს, რომ წყლის ობიექტიდან, მდინარის კალაპოტიდან ან სხვა ჭარბტენიანი არეალიდან 50 მ-ზე ახლოს არ ინახებოდეს სახიფათო ქიმიკატები (მათ შორის, საწვავი და ზეთები).
- უზრუნველყოფს, რომ ყველა თანამშრომელი იცნობდეს გარემოს დაბინძურებისგან დაცვის, პრევენციის და კონტროლის წესებს.

გასხვისების დერეფნის ბრიგადა:

- ფრთხილად მოხსნის ნიადაგის ზედა ფენას გასხვისების დერეფნის მთელს სიგანეზე, სამუშაოს შესრულების ადგილას, მილსაწყობზე და ახლად გაჭრილ მისადგომ გზაზე.
- ნიადაგის ზედა ფენა მოხსნა, განახორციელონ ისე როგორც ეს მოცემულია გზშ-ს ანგარიშის ქვეთავ (ნიადაგის ხარისხზე ზემოქმედების თავიდან აცილება - რეკულტივაციათავეში)
- არ მოიხსნება ნიადაგის ზედა ფენა, თუ მიწა გაჯერებულია წყლით; ეს სავარაუდოდ დააზიანებს ნიადაგის სტრუქტურას.
- შეინახავს ნიადაგის მოხსნილ ზედა ფენას გასხვისების დერეფნის განაპირას, სადაც მას არ გადაუვლიან სატრანსპორტო საშუალებები (დაკომპაქტების თავიდან ასაცილებლად).
- ნიადაგის ზედა ფენის შტაბელი არ უნდა სცდებოდეს გასხვისების დერეფნის ფარგლებს.
- ნიადაგის ზედა ფენის შტაბელი არ უნდა იყოს 2მ-ზე მაღალი.
- ნიადაგის ზედა ფენის შტაბელირება/მოგროვება არ შეიძლება მდინარის, არხების და თხრილების მახლობლად, სადაც არის მისი დაკარგვის საფრთხე ნაპირის ჩამონგრევის ან წარეცხვის შედეგად.
- არ მოხდება ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენა, თუ მისი ტენიანობა საკმარისად მაღალია იმისთვის, რომ გაშლისას დაზიანდეს ნიადაგის ზედა ფენის სტრუქტურა.

- უზრუნველყოფს ნიადაგის ზედა ფენის და ექსკავირებული გრუნტის ადეკვატურ სეგრეგაციას თესლების ბანკის შენარჩუნების უზრუნველსაყოფად.
- ბუნებრივი რეგენერაციის ხელშესაწყობად განათავსებს ნიადაგის ზედა ფენას მხოლოდ გრუნტის მოსწორების შემდეგ.
- იმ შემთხვევაში თუ ნიადაგი გაჯერებულია წყლით, წყალსაწრეტი არხები გაიჭრება დატბორვის თავიდან აცილების მიზნით.

ტრანშეების გამყვანთა ბრიგადა:

- უზრუნველყოფს ექსკავატორით ამოღებული გრუნტის ცალკე შენახვას ნიადაგის ზედა ფენისგან.
- ამოავსებს ტრანშეას დასაწყობებული გრუნტით (არასდროს ნიადაგის ზედა ფენით!), უზრუნველყოფს მის ადეკვატურ კომპაქტირებას.
- განსაკუთრებულ ყურადღებას დაუთმობს კომპაქტირებას შესაძლო ეროზიის ადგილებში ნიადაგის ეროზიის რისკის მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით.

მიწების დალაგების და შედუღების ბრიგადები:

- არ გამოიყენებენ ნიადაგის ზედა ფენას მიწების დასალაგებლად;
- შედუღების შედეგად წარმოქმნილ ნარჩენებს (მაგ. ნარჩენი ელექტროდები) შეაგროვებენ ყოველი სამუშაო დღის შემდეგ;
- ტექნიკის გადაადგილება არ მოხდება სამშენებლო დერეფნის გარეთ.

ჰიდროტესტის ბრიგადა:

- განახორციელებენ „ჰიდროსტატიკური ტესტირების პროცედურის“ (რომელიც შემუშავებული უნდა იქნეს კონტრაქტორი კომპანიის მიერ) ყველა მოთხოვნას.
- გააკონტროლებენ ჰიდროტესტირებისას წყლის ჩაშვების სიჩქარეს მისი მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით, ასევე გამორეცხვის შესამცირებლად უზრუნველყოფენ წყლის ჰაზლის გაფრქვევას ქვეშაგებზე. თუკი შესაძლებელია, წყალჩაშვება წყალსატევის მცენარეებით დაფარულ ნაწილში უნდა განხორციელდეს.
- უზრუნველყოფენ წყალაღების და წყალჩაშვების ყველა საჭირო შეთანხმებას ირიგაციასთან დაკავშირებული უფლებამოსილი ორგანოებისა და მიწათმფლობელებისგან.
- გაფილტრავენ და ვიზუალურ ანალიზს ჩაუტარებენ აღებული წყლის და ჰიდროტესტირებისას წყლის ხარისხს ჩაშვებამდე, რათა დარწმუნდნენ, რომ წყალჩაშვება არ იქონიებს უარყოფით ზემოქმედებას მიმღები წყალსატევის მდგომარეობაზე.

სამშენებლო დერეფნის აღდგენაზე მომუშავე ბრიგადა:

- სრულად აღადგენს მთელ სამშენებლო დერეფანს (მათ შორის, სამუშაო ბაზის და მილსაწყობის ტერიტორიებს) და გასხვისების დერეფნის თითოეულ მონაკვეთს რაც შეიძლება სწრაფად მშენებლობის შემდეგ, რათა შედარებით გრილ გაზაფხულზე და ცხელ ზაფხულში ნაწილობრივი გახარება მაინც მოასწროს მცენარეულობამ.
- მცენარეული საფარის აღდგენის/რევეგეტაციის ხელშესაწყობად გააფხვიერებს კომპაქტირებულ გრუნტს;
- საჭიროების შემთხვევაში ნიადაგის ზედა ფენის გაშლამდე დატკეპნილი გრუნტი ღრმად მოიხნება აერაციის და დრენაჟის ხელშესაწყობად.
- გასხვისების დერეფანს დაუბრუნდება ნიადაგის ზედა ფენა ისეთივე მოცულობით, რა მოცულობითაც იქნა იგი მოხსნილი.
- ნიადაგის ზედა ფენა მისი გაშლის შემდეგ კულტივიტებულ იქნება მცენარეული საფარის აღდგენის პროცესის ხელშესაწყობად.
- გასხვისების დერეფნის ბუნებრივ კონტურები აღდგება.
- წყლის ნაკადის, სადრენაჟე თხრილების და არხების კონტურები აღდგება რაც შეიძლება ახლოს მათ პირვანდელ (მშენებლობამდე) ან უფრო უკეთეს მდგომარეობამდე.
- მდინარის ნაპირების მუდმივმოქმედი დატერასება მინიმალურად განხორციელდება ან არ განხორციელდება საერთოდ;
- მდინარის/ნაკადების ნაპირების აღდგენა და სტაბილიზაცია შესრულდება რაც შეიძლება სწრაფად ტრანშეის ამოვსების შემდეგ ეროზიის რისკის მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით.
- ტრანშეის ტიხრების მოწყობა მდინარის გადაკვეთის ორივე მხარეს ეროზიის რისკის მინიმუმამდე დასაყვანად.

ყველა მძღოლი:

- დაიცავს სიჩქარის კანონმდებლობით და პროექტის წესებით დადგენილ ზღვარს.
- უზრუნველყოფს ტექნიკის და სატრანსპორტო საშუალებების რეგულარულ ტექნიკურ მომსახურებას.
- დაფარავს სატრანსპორტო საშუალების ბორტებს ნიადაგის, ამოღებული გრუნტის ან სხვა წვრილი ადვილად გაფრქვევადი მასალის გადატანისას.
- გამოიყენებს მხოლოდ პროექტის ფარგლებში რეგისტრირებულ მისასვლელ გზებს;
- პარკირება მოხდება მხოლოდ მითითებულ ედგილებზე;

პროექტში ჩართულ ყველა წევრს ეცოდინება, რომ:

- ტექნიკის და სატრანსპორტო საშუალებების სიჩქარე შეზღუდულია მოძრაობისთვის სამართლებრივად დადგენილი ლიმიტით, ხოლო 30კმ/სთ-ით - გასხვისების დერეფანში.
- დანადგარები გამართული უნდა იყოს, ხოლო მათი ხმა ადეკვატურად ჩახშობილი ზედმეტი და უსიამოვნო ხმაურის თავიდან აცილების მიზნით.
- მიღებული უნდა იქნეს ხმის ჩახშობის დამატებითი ზომები (ხმაურის ბარიერებით) იქ, სადაც ეს აუცილებელია უსიამოვნო ფაქტორების აღმოსაფხვრელად.
- დანადგარები უნდა გამოირთოს, როცა მათი მუშაობა აღარაა საჭირო, და არ უნდა იქნეს დატოვებული ჩართული ფუჭი სვლის რეჟიმში.
- მობილური ტექნიკის საწვავით გამართვა არ უნდა ხდებოდეს წყლის ან მდინარის კალაპოტიდან 50მ-ის რადიუსში.
- ყველა სტაციონარული დანადგარის და ტექნიკის ქვეშ შედგმული უნდა იქნეს სადგარი ან სხვა საწვეთარი ქვესაგები მეორადი შეკავებისთვის და ისინი უნდა იწმინდებოდეს საჭიროების მიხედვით.
- თუ დაღვრა მოხდება ისეთ ადგილას, საიდანაც ნივთიერება შეიძლება მოხვდეს მდინარეში/წყლის ნაკადში ან ჭარბტენიანი არეალში, აუცილებელია გადამკვეთი ტრანშეების მოწყობა დამაბინძურებლის გადინების აღმოსაფხვრელად.
- ყველა დაღვრილი მასალა უნდა აიწმინდოს დაუყოვნებლივ, ხოლო გამოყენებული საშუალებები გატანილი იქნეს განსათავსებლად სპეციალურად ამისათვის გამოყოფილ ადგილას.
- გამოყენებული უნდა იქნეს სედიმენტების ჩამჭერები გასხვისების დერეფნიდან ჩამონადენის წყალსატევში მოხვედრისგან შესაკავებლად.
- სადაც აუცილებელია დაინამოს მისასვლელი გზები მტვრის შესამცირებლად.
- დერეფნის უკვე აღდგენილ მონაკვეთებზე მოძრაობა აკრძალულია;

ჩასატარებელი ღონისძიებები ასევე მოიცავს შემდეგს:

- სამუშაო ტერიტორიის ყველა ის ნაწილი, რომლებიც უნდა დაიფაროს ღორღით/ხრეშით (მაგალითად, ბილიკები), დაიგება ისე, რომ შესაძლებელი იყოს გრაველის მთლიანად მოგროვება ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენამდე.
- ობიექტზე არ დაიშვება ცეცხლის დანთება. გამონაკლისის სახით, თუკი აუცილებელი გახდება ხის ნარჩენების მეორადი გამოყენება, ცეცხლის დასანთებად გამოყოფილი იქნება ადგილები, ხოლო ნაცარი ადეკვატურად განთავსდება გაშლით; ნიადაგი ზედა ფენა არ უნდა ზიანდებოდეს ნაცეცხლარით.
- კორპორაციასა და კონტრაქტორს შორის ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე, წინასწარი პირობის სახით, სამუშაოს დაწყების წინ უნდა მოხდეს ობიექტის ფოტოდოკუმენტირება, რაც შემდგომ გამოყენებული იქნება, როგორც საფუძველი აღდგენითი სამუშაოებისათვის.

- გადაკვეთილი ან შეშფოთებული არხები და ბერმები გამაგრდება სამშენებლო სამუშაოების დასრულებიდან 48 საათში.
- არხები აღდგება პირვანდელი სახით და კონტურებით და მიღებული იქნება ყველა აუცილებელი ზომა ბუნებრივი დრენაჟის აღსადგენად; ამისათვის ზუსტად უნდა აღიწეროს საწყისი პირობები.
- უნდა განხორციელდეს წინასწარ შეთანხმებული ბიოსაინჟინრო და ბიოაღდგენითი ზომები წყლის ნაკადის არხის დაცვის გასაუმჯობესებლად მისი შემფოთების ადგილებში, ასევე ვიზუალური ზემოქმედების შესამცირებლად, თუკი აუცილებელი გახდება ზოგიერთი ხის თუ ბუჩქის მოჭრა.

ანგარიშგება

კონტრაქტორი ვალდებულია, ჰყავდეს საკმარისი რაოდენობის გარემოსდაცვითი პერსონალი სამუშაო უბნებზე, რათა განახორციელოს საქმიანობის ზედამხედველობა. წევრთა უმეტესობა ამოცანების ყოველდღიური განაწილების თვალსაზრისით ანგარიშვალდებული იქნება ობიექტის/საიტის მენეჯერის წინაშე. კოორდინაცია განხორციელდება, აგრეთვე, გარემოსდაცვის მენეჯერთან, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს თანმიმდევრული მიდგომა და ხარისხი და მიწოდებული იქნეს ზუსტი ინფორმაცია სამუშაოების მიმდინარეობის თაობაზე. გარემოს დაცვის მენეჯერი, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს სავსე ჯგუფების თანამიმდევრულ მოქმედებას, შეამოწმებენ მათი მუშაობის ხარისხს და საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას ჩააბარებს ანგარიშს მიღწეული პროგრესის თაობაზე.

მართვის პროცესში შემდეგი ტიპის გარემოსდაცვითი წერილები და დოკუმენტაცია გადაიგზავნება რეგულარულად კორპორაციაში:

- ყოველთვიური ანგარიშები;
- ინციდენტის ანგარიშები;
- ინსპექტირების ანგარიშები;
- კორესპონდენციები (წერილები და გზავნილები); და ა.შ.

კონტრაქტორმა უნდა უზრუნველყოს პროექტის გარემოსდაცვის და შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულება, მუდმივი მონიტორინგის და ანგარიშგების მეშვეობით.

გარემოსდაცვითი ინციდენტის შეტყობინება

გარემოსდაცვითი ინციდენტის შეტყობინება (იხ. დანართი D) უნდა გაიცეს ინციდენტიდან 48 საათის განმავლობაში. ასეთი შემთხვევებია;

- დაღვრა მიწაზე, უფრო დიდი მოცულობის დაღვრა (50 ლიტრზე მეტი);
- ჩაღვრა წყალში (1 ლიტრზე მეტი);

მშენებლობის ზედამხედველი პასუხისმგებელია, რომ ანგარიშში შეტანილი იყოს ინფორმაცია შემთხვევის თარიღის, დროის, ადგილის, ტიპის და დაღვრილი ნივთიერების რაოდენობის შესახებ, ინციდენტის აღწერა და მისი მიზეზი, მიღებული ზომებზე, ანგარიშის შემდგენი პირის სახელი და რეკომენდირებული ქმედებები იმის უზრუნველსაყოფად, რომ მსგავსი ინციდენტები აღარ განმეორდეს მომავალში.

4.2 წინასწარი მოკვლევა

მშენებლობამდე კონტრაქტორი ჩაატარებს წინასამშენებლო გამოკვლევას და დარწმუნდება, რომ ყველა სარწყავი არხი დოკუმენტირებულია ისე, რომ მათი აღდგენა შესაძლებელი გახდება მშენებლობის დასრულების შემდეგ. ეს მოიცავს პირველად, მეორად და მესამედ არხებს, ოფიციალურად რეგისტრირებულ არხებს და იმ არხებს, რომლებსაც არაოფიციალურად მოიხმარენ მიწათმოსარგებლენი. ნაკადი შენარჩუნებული იქნება გასხვისების დერეფნის გადამკვეთი ყველა სარწყავი არხისთვის, მაგალითად, წყალგამტარი მილებით დერეფნის განივად, ან გადატუმბვით, ისე, რომ გასხვისების დერეფნის გარეთ მდებარე მიწებზე მოსავალიანობა არ დაზარალდეს მშენებლობის პერიოდში და მის შემდეგ.

გარემოს აღწერა (შემოფარგვლები, ხეები, არხები) მოხდება GPS-ის მეშვეობით და აისახება შესაბამის ანგარიშში.

4.3 მისასვლელი გზები

პროექტით გათვალისწინებული არ არის ახალი მისასვლელი გზების მშენებლობა, გამოყენებული იქნება უკვე არსებული მისასვლელი გზები, რაც არ წარმოქმნის გარემოზე უარყოფით ზემოქმედების ახალ წყაროს როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის პერიოდში.

გასხვისების დერეფანში მოხვედრა ძირითადად უნდა განხორციელდეს არსებული გზებიდან ან/და სხვა მოსახერხებელი ადგილებიდან აღებულია ყველა აუცილებელი ნებართვის და ს.ნ.გ.კ-სთან წინასწარი შეთანხმების საფუძველზე.

გასხვისების დერეფანში მისასვლელი გზები უნდა შეესაბამებოდეს საპროექტო ნახაზებში მოცემულ მარშრუტებს.

მისასვლელ გზებზე, საქმიან ეზოში და დერეფნის გასწვრივ მდებარეობის იდენტიფიკაციის მიზნით, უნდა განთავსდეს შესაბამისი ნიშნები, ასევე უნდა შეიზღუდოს სამშენებლო ტერიტორიაზე არაავტორიზებული პირების და საავტომობილო ტრანსპორტის შეღწევა.

არხების და წყალსატევების გადაკვეთებზე კონტრაქტორმა უნდა დაამონტაჟოს წყალგამტარი ხიდი, რათა თავიდან იქნას აცილებული ლამის ნატანის წარმოქმნა. წინასამშენებლო მოკვლევის პერიოდში შეფასდება თვითეული ნაკადისათვის მასალების, მილების რაოდენობის და მათი დიამეტრის კონკრეტული განსაზღვრა.

მშენებლობის პერიოდში არხებში მუდმივი ნაკადის შენარჩუნების მიზნით აიგება წყალგამტარი დროებითი ხიდები (ბეტონი ან ფოლადის მილების გამოყენებით). არხის მოცულობიდან გამომდინარე უნდა განისაზღვროს წყალგამტარი მილების ზომები. მშენებლობის დასრულების შემდეგ, განხორციელდება ყველა დროებითი წყალგამტარი გადასასვლელი ხიდის დემონტაჟი და წყლის ნაკადი დაუბრუნდება ჩვეულ რეჟიმს.

ახალი მისასვლელი გზების დაგეგმვის შემთხვევაში მოხდება ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა, ხოლო მშენებლობის დასრულების შემდეგ მოხდება მისი სრული აღდგენა.

დაბინძურების შესამცირებლად, კერძოდ მტვრის წარმოქმნის თავიდან აცილების მიზნით განხორციელდება მიმდებარე სოფლებში მისასვლელი გზების მორწყვა.

4.4 მიწის ათვისება

მას შემდეგ, რაც ამზომველთა ბრიგადა განახორციელებს გაზსადენის ცენტრის და ღერეფნის საზღვრების მარკირებას, კორპორაციასთან შეთანხმების საფუძველზე მოხდება მიწის ნაყოფიერი ფენის განთავსების ადგილების შერჩევა.

მშენებლობის პერიოდში:

- თუ სამშენებლო ღერეფანში ან მის სიახლოვეს გამოვლინდა კანონით დაცული სახეობების არსებობა, ზომები უნდა იქნას მიღებული, რათა მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი უარყოფითი ზემოქმედება;
- სამშენებლო სამუშაოების დროს, შეძლებისდაგვარად შენარჩუნებულ იქნება სამშენებლო ღერეფანში არსებული ხეები;
- თუ რომელიმე ხეში აღმოჩნდება ღამურების კოლონია, კომპენსაციის სახით მოეწყობა ღამურების ხელოვნური საბინადროები.

4.5 ხეების მოჭრა

კონტრაქტორი, ს.ნ.გ.კ. და ს.ს.ი.პ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ადგილობრივი წარმომადგენლები შეარჩევენ და მონიშნავენ იმ ხეებს, რომლებიც უნდა მოიჭრას ან/და უნდა იქნან შენარჩუნებული.

გასხვისების დერეფანი უნდა განთავისუფლდეს ყველა სახის ბუჩქისა და ბუჩქნარისაგან. (ყველ ბუჩქი და ბუჩქნარი, რომელიც დიამეტრში < 150 მმ-ზე, გაიკაფება ცულის ან პატარა ჯაჭვური ხერხის მეშვეობით).

ხის ძირკვების ამოყრა უნდა მოხდეს გასხვისების დერეფნის მოწყობისას.

ხეების მოჭრა უნდა დასრულდეს ერთი გრძელვადიანი ოპერაციის მეშვეობით. ხის მოჭრის ოპერაცია ითვლება დასრულებულად, როდესაც მოჭრილი ხე მიწაზეა განთავსებული. არ შეიძლება ხის დატოვება მეორე ხესთან(ებთან) მიყუდებულ მდგომარეობაში, ან სანახევროდ მოჭრილი. კონტრაქტორი ვალდებულია საკუთარი სახსრებით განახორციელოს დერეფნის გათავისუფლება/გასუფთავება ბუჩქნარისაგან და ხეებისაგან.

კონტრაქტორის ამზომველთა ბრიგადამ უნდა მოახდინოს სატყეო ფართობების სრული მარკირება, რაც გულისხმობს პერიმეტრის მონიშვნას გამაფრთხილებელი ლენტლენტების გამოყენებით.

ხის ჭრის ოპერაციები უნდა იმართებოდეს საქართველოში მოქმედი ნორმატივების შესაბამისად (საქართველოს კანონი ტყის შესახებ, N 2124, 22.06.1999; საქართველოს კანონი ტყის ფონდის მართვის შესახებ, N 3345, 06.07.2010; ტყითსარგებლობის წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 20 აგვისტოს N 242 დადგენილება) და პროექტით გათვალისწინებული მეთოდოლოგიების მიხედვით.

კონტრაქტორი ვალდებულია კანონით დადგენილი წესების გათვალისწინებით სატყეოს ფართობებზე განახორციელოს ინვენტარიზაცია, რის საფუძველზეც შემდგომ ს.ს.ი.პ ბუნებრივი რესურსების სააგენტოს ადგილობრივ წარმომადგენლებთან ერთად მოხდება სპეც ჭრის განხორციელება.

კონტრაქტორი ვალდებულია დაიცვას კორპორაციასა და ს.ს.ი.პ ეროვნული სატყეო სააგენტოს შორის დადებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ყველა მოთხოვნა.

კონტრაქტორი ვალდებულია საკუთარი სახსრებით დაუყონებლივ მოახდინოს მოჭრილი ხეების ტრანსპორტირება სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე (მდებარეობა შერჩეულ იქნება ს.ს.ი.პ ეროვნული სატყეო სააგენტოს წარმომადგენლის მიერ). ტრანსპორტირებამდე უნდა მოხდეს ს.ს.ი.პ ეროვნული სატყეო სააგენტოს წარმომადგენლის ინფორმირება, რათა მან მოახდინოს წარმოშობის დოკუმენტისა და მარკირების განხორციელება.

დაუშვებელია მოჭრილი ხეების თვითნებურად განკარგვა. ტყეკაფვისათვის გამოყოფილი მერქნული რესურსი სრულად უნდა ჩაბარდეს ს.ს.ი.პ ეროვნული სატყეო სააგენტოს უფლებამოსილ წარმომადგენელს, რაზეც უნდა გაფორმდეს

შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტი. ნებისმიერი სხვაობა ტყეკაფვისათვის გამოყოფილ და ჩაბარებულ ოდენობას შორის ანაზღაურდება კონტრაქტორის მიერ.

წინასწარი შეფასების საფუძველზე მოხდება განსაკუთრებული ხეების შენარჩუნება ან მიმდებარე ტერიტორიაზე გადარგვა.

კუნძულების ამოძირკვა მოხდება გაზსადენის ღერძიდან 2 მეტრის მანძილზე.

ხის ჭრასთან დაკავშირებით, საჭიროა მხედველობაში იქნას მიღებულ შემდეგი:

- შესაძლებლობის ფარგლებში შეიკვეცება დაცვის ქვეშ მყოფი ცალკეული ხის სახეობების ჭრა, მათ შორის იშვიათი (შეტანილი წითელ წიგნში) ჯიშების, რაც შეთანხმდება ადგილზე მომუშავე გარემოსდაცვის სპეციალისტებთან კონსულტაციების საფუძველზე.
- გასხვისების დერეფნის მომზადებისას, წინასამშენებლო მოკვლევის საფუძველზე მოხდება ცალკეული ხეების იდენტიფიცირება, რომლებიც შენარჩუნდება და არ მოხდება მათი მოჭრა. მათი აღნიშვნა მოხდება სხვადასხვა ფერის ლენტების მეშვეობით, რომლებიც განასხვავებს მათ მოსაჭრელი ხეებისაგან;
- აკრძალულია ხეების ან მცენარეულობის ჭრა გასხვისების დერეფნის გარეთ.

ხის ჭრის მოთხოვნების დარღვევის შემთხვევაში, მიყენებული ზარალის ანაზღაურება კონტრაქტორის ვალდებულებაა.

4.6 ნიადაგის ზედა ფენის მართვა

ამ ნაწილში განხილულია კონტრაქტორის მიდგომა ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნასა და განთავსებისადმი, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს მილსადენისა და დამხმარე ობიექტების ტერიტორიების სათანადო აღდგენა. ნათელია, რომ აღდგენის წარმატება დამოკიდებულია კონტრაქტორის უნარზე წარმატებით განკარგოს და მართოს ნიადაგის ზედა ფენა მშენებლობის პერიოდში. ნიადაგის ზედა ფენის დაცვა უზრუნველყოფილი იქნება ქვედა ფენიდან განცალკევებით და იმგვარად განთავსებით, რომ შენარჩუნდეს მისი სტრუქტურა და ფესვების შრე, ნიადაგის ზედა ფენის პოტენციური დანაკარგის მინიმუმაციის გათვალისწინებით.

მიწის სამუშაოები უნდა განხორციელდეს გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით!

ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა

ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნის ადგილები (დერეფნის საზღვრები) უნდა იქნეს მარკირებული ამზომველთა მიერ, რის შემდეგაც განისაზღვრება მისი განთავსების ადგილები.

ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა უნდა განხორციელდეს ჰიდრავლიკური ექსკავატორების და შესაბამისი სიმძლავრის და გაბარიტების მქონე ბულოზერების ერთობლივი მუშაობით.

ნიადაგის ზედა ფენა შტაბელებად ინახება, არა უმეტეს 2 მ სიმაღლით, გვერდების დახრის მაქსიმუმ 45° კუთხით, ხოლო მიზის ქვედა ფენის შტაბელების გვერდების დახრის მაქსიმუმ 60° კუთხით.

ნიადაგის ზედა ფენის მოხსნა წარმოებს ქვედა ფენის დონემდე მილსადენის დერეფნის მთელი სიგრძის და სიგანის შესაბამისად. წყალსატევებიდან, თხრილებიდან და ღობეებიდან მინიმალური დისტანცია უნდა იყოს 2 მეტრი.

დაუშვებელი ნიადაგის ზედა და ქვედა ფენების შერევა, ნაყოფიერი ფენა უნდა განცალკევდეს და შენახულ იქნას ქვედა ფენისგან იზოლირებულად, რათა შენარჩუნებულ იქნეს ნიადაგის სტრუქტურა და სათესლე ბაზა. შესაძლებელი მათი განცალკევება გეოტექსტილის გამოყენებით.

ნიადაგის ზედა ფენის აღებამდე, ეროზიის თავიდან აცილების მიზნით, უნდა გატარდეს ეროზიის საწინააღმდეგო საკონტროლო ღონისძიებები.

კონტრაქტორი უზრუნველყოფს, რომ მანქანა-მექანიზმები არ მოახდენენ შეუშფოთებელი/არასაპროექტო ტერიტორიებზე მოძრაობას.

სატყეოს ბალანსზე მყოფ ნაკვეთებზე სამშენებლო დერეფნის სივიწროვის გამო მოხსნილი ნაყოფიერი უნდა გატანილ იქნეს ტერიტორიის გარეთ და დასაწყობდეს დერეფნის განიერ მონაკვეთებში.

ნიადაგის ზედა და ქვედა ფენებთან დაკავშირებული ოპერაციები იმგვარად უნდა ჩატარდეს, რომ მინიმუმამდე შემცირდეს ნიადაგის კარგვასთან დაკავშირებული რისკი წყალსადინარების გასწვრივ.

დაუშვებელია კონტრაქტორის მიერ ნიადაგის ზედა ფენის არა დანიშნულებისამებრ გამოყენება (თხრილების ამოსავსებად, მილისათვის ბალიშის ან/და რბილი საფარის მოსაწყობად და სხვა.)

ნიადაგის ზედა ფენის განთავსება

ნიადაგის ზედა ფენა უნდა მოიხსნას და დასაწყობდეს იმგვარად, რომ თავიდან იქნეს აცილებული მისი შერევა ნიადაგის ქვედა ფენასთან და არ იყოს მისი წყალსადინარში მოხვედრის საფრთხე. ეროზიის თავიდან ასაცილებლად, საჭიროა განისაზღვროს და მოეწყოს ანტიეროზიული საშუალებები, როგორიცაა სედიმენტების ჩამჭერები, თივის შეკვრები, ხის ზღუდეები და ა.შ.

ნიადაგის ზედა ფენის შტაბელებს შორის საჭიროა სპეციალური ინტერვალების დატოვება.

ეროზიის თავიდან ასაცილებლად და გასხვისების დერეფნის მშრალ მდგომარეობაში შესანარჩუნებლად გასხვისების დერეფნის გვერდით ნაწილში უნდა მოეწყოს სადრენაჟო თხრილები.

კონტრაქტორმა უნდა უზრუნველყოს შესაბამისი ბუფერული ზონის არსებობა ნიადაგის ზედა ფენისა და თხრილიდან ამოღებული მიწის შტაბელებს შორის. შერევის თავიდან ასაცილებლად საჭიროების შემთხვევაში აუცილებელია ფიზიკური ბარიერების მოწყობა.

განხორციელება ნიადაგის ზედა ფენის შტაბელების მონიტორინგი. უარყოფითი მოვლენების განვითარების შემთხვევაში გატარდება მაკორექტირებელი ღონისძიებები, როგორებიცაა:

- ეროზია – აღმართული იქნება დროებითი დამცავი ჯებირები;
- წყლით გაჯერება – შტაბელებში გაიჭრება სადრენაჟო არხი;

მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის სიდიდეები მონაკვეთების მიხედვით მოცემულია პროექტის გზშ-ანგარიშში

4.7 ნიადაგის ქვედა ფენის მართვა

ექსკავაცია

იმ ადგილებში, სადაც ტრანშეის გაყვანას თან ახლავს მიწის ჩამოშლის და წყლის არსებობის რისკი, აუცილებელია შემდეგი ღონისძიებების გატარება:

- ტრანშეის მოპირკეთება ფურცლოვანი ფილებით ან სხვა სათანადო საშუალებებით;
- ტრანშეის გაუწყლოება/ გამოშრობა ჭარბი მიწისქვეშა წყლების არსებობის ადგილებში.

საჭიროებისამებრ ტრანშეის გარშემო იქნება აღმართული ცხოველთა შეკავების ჯებირები, მათი ტრანშეაში მოხვედრის რისკის შესამცირებლად. მშენებლობის

დაწყებამდე სამშენებლო ჯგუფი ს.ნ.გ.კ.-სთან თანამშრომლობით შეათანხმებს შესაბამის თემებთან და შინაური ცხოველების მესაკუთრეებთან ჯებირების მოწყობის ადგილებს.

ჯებირები განთავსდება დასახლებული ობიექტების ან სხვა სენსიტიურ ტერიტორიებთან ახლოს, აღნიშნული გულისხმობს ზემოხსენებულ გადასასვლელებთან ღობეების, დამცავი და გამაფრთხილებელი ბარიერების/ნიშნების ბამოწყობასაც.

უკუჩაყრა

ნიადაგის ქვედა ფენა ტრანშეაში უკანაცაცხვიანი ექსკავატორის მეშვეობით იქნება ჩაბრუნებული და საკმარისად თხელ შრეებად გაიშლება. ჩაყრილი მიწა დაიტკეპნება პროექტით განსაზღვრულ დონემდე. კონტრაქტორი გამოიყენებს “ბრტყელი აწევის” ტექნოლოგიას, რათა ნიადაგის ქვედა ფენის დაახლოებით 300 მმ-იანი ზედა შრე დატკეპნის გარეშე ჩააბრუნოს და მოასწოროს, მიმდებარე ტერიტორიებთან მაქსიმალური მიმსგავსებით.

შემდგომი აღდგენა აღარ განხორციელდება, სანამ ერთობლივი ინსპექტირების შედეგები არ იქნება ურთიერთშეთანხმებული.

გასხვისების დერეფანი უნდა მოსწორდეს იმგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს სამშენებლო ტექნიკის და ავტოტრანსპორტის უსაფრთხო გადაადგილება.

4.8 მდინარის გადაკვეთა და ჰიდროტესტი

პროექტით იგეგმება მდინარე ნარეკვავის და რამოდენიმე სარწყავი არხის გადაკვეთა მილსადენის მიწისქვეშა განლაგებით. უნდა აღინიშნოს, რომ თავად მდინარე ნარეკვავი ძირითადად მთელ სიგრძეზე მოქცეულია ბეტონის ფილებით მოწყობილ არხში და გამოიყენება როგორც არსებული სასოფლო სამეურნეო მიწის ნაკვეთების ძირითად სარწყავ საშუალებად.

მილსადენის მიწისქვეშა განლაგება გულისხმობს სამშენებლო სამუშაოების ჩატარებას მდინარის კალაპოტში. ტექნიკურ საშუალებათა აქტიური გამოყენების შედეგად მოსალოდნელია:

- კალაპოტის ზედაპირული შეშფოთება;
- მდინარის შესაძლო დაბინძურება ნავთობპროდუქტებით, სამშენებლო ნარჩენებით;
- სედიმენტაციის ხელოვნური მატება;
- ხმაური;
- ვიზრაცია.

ეს ყველაფერი შეაშფოთებს გასამრავლებლად გააქტიურებულ ადგილობრივ თევზებს, თუ სამუშაოების პერიოდი დაემთხვა თევზების გამრავლების პერიოდს.

ზემოქმედების ხარისხი დამოკიდებულია სამუშაოების წარმოების ხანგძლივობაზე და ხარისხზე. სამუშაო პროცესებმა ხელი არ უნდა შეუშალოს ადგილობრივი თევზების გამრავლების პროცესს.

აღნიშნულიდან გამომდინარე სამუშაოები განხორციელდება იქტიოფაუნისათვის ნაკლებად სენსიტიურ პერიოდში წყალმცირობისას. რადგან მდინარეებში მობინადრე ადგილობრივი თევზების გამრავლების პროცესი ძირითადად გრძელდება აპრილიდან აგვისტოს ბოლომდე, აღნიშნული თევზების დაცვის მიზნით, გადაკვეთის სამუშაოები არ წარიმართება ამ პერიოდში.

იმისათვის, რომ მდინარის კვეთაზე ბიომრავალფეროვნების უსაფრთხოება დაცული იყოს, სამუშაოების მიმდინარეობისას აუცილებელია მდინარეში ნავთობპროდუქტების ჩაღვრის ალბათობის მინიმუმამდე დაყვანა ყოველდღიური მკაცრი მონიტორინგის მეშვეობით.

მშენებელი კონტრაქტორის პროექტის მენეჯერი, შრომის უსაფრთხოების და გარემოს დაცვის მენეჯერი/გარემოსდაცვითი მმართველი:

- მოამზადებენ და განახორციელებენ ჰიდროტესტირების პროცედურას, რომელიც უნდა დაამტკიცოს საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციამ;
- უზრუნველყოფენ სედიმენტების/ლამის ჩამჭერების გამოყენებას, რაც აუცილებელია გასხვისების დერეფნიდან ჩამონაჟონებისთვის მათი წყალში მოხვედრის თავიდან აცილების მიზნით.

ტესტირების წყლის აღება უნდა მოხდეს მცირედი დახრილობის ნაპირებიდან ფსკერზე მცენარეული საფარის გარეშე.

ტესტირების წყლის შემწოვი მოწყობილობების (პომპები) მილები აღჭურვილი უნდა იყვნენ თევზების დასაცავი მოწყობილობებით,

ჰიდროტესტირების ნარჩენი წყლები ჩაისხმება სპეციალურად მოწყობილ გასაფილტრ აუზში.

მინერალური გრუნტის გარეცხვის აღსაკვეთად, უნდა მოხდეს მილებიდან ჩამავალი წყლის კინეტიკური ენერგიის შემცირება, ნაკადის მიმართვით საცავ თხრლში სპეციალურად მოწყობილ წყალამრიდებზე.

ჰიდროტესტირების ბრიგადის წევრები:

- გააკონტროლებენ ჰიდროტესტირებისას წყლის ჩაშვების სიჩქარეს მისი მინიმუმამდე დაყვანის მიზნით, ასევე გამორეცხვის შესამცირებლად უზრუნველყოფენ წყლის ჭავლის გაფრქვევას ქვემაგებზე.
- გააკონტროლებენ ჰიდროტესტირების წყლის ხარისხს წყალალეხამდე და წყალჩაშვებისას.

- უზრუნველყოფენ წყალაღების და წყალჩაშტების ნებართვების მიღებას ირიგაციასთან დაკავშირებული უფლებამოსილი ორგანოებისა და მიწის მესაკუთრეებისაგან.
- გაფილტრავენ მილიდან გამოდევნილი წყალს, რათა დარწმუნდნენ, რომ წყალჩაშტება არ მოახდენს უარყოფით ზემოქმედებას მიმდები წყალსატევის მდგომარეობაზე.

რკინის ჟანგისა და სედიმენტების მოსაცილებლად გამოყენებული იქნება მილსადენის მშენებლობისას მოწყობილი სალექარი აუზი, რომლის ფსკერზე დაფენილი იქნება ინფილტრაციის საწინააღმდეგო წყალგაუმტარი მემბრანა, ხოლო აუზიდან გამოსვლამდე და გამოსვლის შემდეგ წყალი გაივლის ჭილოვით შეკრული თივიანი ტომრებისაგან დამზადებული ფილტრების რამოდენიმე წყებას.

ჰიდროტესტირების შედეგად წარმოქმნილი ჟანგბადის დეფიციტი ნაწილობრივ აღდგება წყლის ჭავლის გაშხეფებით მეტალის სათანადო კონსტრუქციების მეშვეობით. ნიადაგის ეროზიის თავიდან ასაცილებლად ჭავლი არ იქნება პირდაპირ მიმართული გარეცხვად სუბსტრატზე, არამედ გამოყენებული იქნება გეოტექსტილის საფენები.

4.9 აღდგენითი სამუშაოები

პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ტერიტორიების პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენა, რომელთაც მშენებლობის გამო განიცადა გარკვეული ცვლილებები (მაგ. გასხვისების დერეფანი, ბანაკები, მილების დასაწყობების ეზოები, ა.შ.) წარმოადგენს კონკრეტულ მიზანს, რომლის უპირველესი ამოცანა გარემოსადმი მიყენებული ზიანის შემცირება და მინიმუმადე დაყვანაა. მოცემული მიზანი პროექტის სხვა მიზნებთან ერთად უნდა იყოს დაბალანსებული და მიმართული საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისაკენ, სადაც დაცული იქნება, როგორც მიწის მფლობელების, აგრეთვე მოცემული ტერიტორიისათვის დამახასიათებელი მოთხოვნები.

აღდგენითი სამუშაოები განხორციელდება იმ ადგილებში, რომლებიც მოექცნენ პროექტის გავლენის ქვეშ. აღნიშნული ტერიტორიების საბოლოო აღდგენა განხორციელდება რაიონსათვის დამახასიათებელი ან უკეთესი პირობების გათვალისწინებით, როგორც ეს მოცემილია გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში. აღდგენითი სამუშაოები აგრეთვე მოიცავს ზედაპირის ყველა დამაბინძურებლის/ნარჩენების გატანას, იმის მიუხედავად, თუ როდის არის იგი შემოტანილი ტერიტორიაზე. მისი გატანა განხორციელდება კორპორაციის მითითებით ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად.

მოცემული თავის მიზანს წარმოადგენს აღდგენის და ხელახალი გამწვანების პერიოდში მცენარეული საფარის ბუნებრივი აღდგენისათვის ხელის შეწყობა (ზედაპირის კონტურების მის თავდაპირველ მდგომარეობამდე აღდგენა, დატკეპნილი ნიადაგის დეკომპრესია და ნიადაგის ზედა ფენის გადანაწილება).

აღდგენითი სამუშაოების მიზანია:

- მოხდეს ლანდშაფტის აღდგენა პრაქტიკული შესაძლებლობის ფარგლებში, იმ ადგილებში, სადაც მნიშვნელოვან ვიზუალურ ზემოქმედებას აქვს ადგილი;
- შეკეთდეს და აღდგეს მესამე მხარის კუთვნილებაში არსებული ქონება, რომელიც სამშენებლო საქმიანობის გამო დაზიანდა;
- პროექტის ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ტერიტორიები, დაუბრუნდნენ საწყის მდგომარეობას მაქსიმალური მიახლოებით;
- მოხდეს მოხსნილი ნიადაგის ზედა ფენის გაშლა იმგვარად, რომ ნიადაგმა შეინარჩუნოს თავისი სტრუქტურა, თესლის ბუნებრივი ბანკის სიცოცხლისუნარიანობა და ნაყოფიერება;
- გამოყენებულ იქნას ბიო-აღდგენის სტრატეგია, რომელიც ემყარება ადგილობრივი სახეობების თესლის ბანკის შევსებას. საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისად გამოყვანილი იშვიათი/გადაშენების პირას მყოფი სახეობები შენარჩუნების უზრუნველყოფა.

აღდგენითი სამუშაოები ჩატარდება იმის უზრუნველსაყოფად, რომ აღდგეს ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ტერიტორიების ჩვეული საარსებო გარემო და იგი იყოს მაქსიმალურად მიახლოებული ბუნებრივ პირობებთან.

სადაც ეს შესაძლებელია, მოხდება ხეების შეფასება, მათგან ზოგი დარჩება ხელუხლებლი, ზოგი ამოითხრება და გადაირგვება საჭიროების შესაბამისად.

საბოლოო მოსწორება, გასუფთავება და აღდგენა/მცენარეული საფარის დარგვა დასრულდება როგორც კი ეს პრაქტიკულად შესაძლებელი იქნება, მშენებლობის ძირითადი ეტაპების დასრულების შემდეგ.

მესამე მხარის ქონება:

მესამე მხარის ქონების, მიწის და კომუნიკაციების გადაკვეთების აღდგენა მოხდება მფლობელებთან წინასწარ გაფორმებული ხელშეკრულებების შესაბამისად. მესამე მხარის ქონება, მიწა და გადაკვეთები მოიცავენ, მაგრამ არ შემოიფარგლებს შემდეგით:

- მილსადენები;
- სადრენაჟო სისტემები;
- კომუნალური მომსახურების ობიექტები;
- რკინიგზა;
- გზები.

ნებისმიერი სახის ზიანი ან დანაკარგი, რომელიც მიადგა მესამე მხარის ქონებას მილსადენის მშენებლობის გამო, დაუყონებლივ იქნება კონტრაქტორის მიერ აღდგენილი პირვანდელ მდგომარეობაში ან/და ჩანაცვლებული უკეთესით. აღნიშნული მდგომარეობა დაექვემდებარება მოლაპარაკებას კონტრაქტორსა და ზემოქმედების ქვეშ მყოფ მესამე მხარეს(ებს) შორის, რისთვისაც საჭირო იქნება კორპორაციის წინასწარი თანხმობა.

უბანზე სამშენებლო სამუშაოთა დაწყებამდე, კერძო მესაკუთრეების მიწებზე ჩასატარებელი აღდგენის სპეციფიური ღონისძიებები შეთანხმებული იქნება მიწის მესაკუთრეებთან, ხელშეკრულებების შესაბამისად; კონკრეტული დეტალები თითოეულ შემთხვევაში განსხვავებული იქნება. როგორც მინიმუმი, იგულისხმება, რომ ტერიტორია უნდა აღდგეს პროექტამდელ მდგომარეობაში. მშენებლობის დაწყებამდე უბნებზე გადაღებული იქნება ფოტოსურათები, ხოლო აღდგენითი ღონისძიებების უზრუნველსაყოფად მიწის საზღვრები და სხვა მახასიათებლები მონიშნული იქნება და აღნუსხული შ-ით.

როგორც მინიმუმი, ყველა ტერიტორია აღდგენილი იქნება საწყის, ან უკეთეს მდგომარეობამდე, მიწის მესაკუთრის ან მმართველობის ადგილობრივი ხელისუფლებისათვის დამაკმაყოფილებელ დონემდე, მიუხედავად კორპორაციის შეხედულებისა. ობიექტიდან დემოილიზაციამდე კორპორაციის წარმომადგენელთა თანდასწრებით კონტრაქტორისა და მიწის მესაკუთრის ან ადგილობრივ ხელისუფლების მიერ ხელმოწერილი უნდა იყოს მიღება ჩაბარების აქტი.

ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენა:

ნიადაგის ზედა ფენის აღდგენა მოხდება ნიადაგის ქვედა ფენისაგან განცალკევებით, მასალების აღრევის გამოირიცხვით. აღდგენისათვის კონტრაქტორი გამოიყენებს მხოლოდ იმ კონკრეტულ ფენას, რომელიც ამოღებულია კონკრეტული ადგილიდან.

ნიადაგის ზედა ფენის ჩაბრუნების დროს კონტრაქტორი ისე დაგეგმავს სამუშაოებს, რომ აღდგენა დაიწყება შტაბელებიდან ყველაზე მოშორებული მონაკვეთიდან და პროგრესიულად მიუახლოვდება მას, რათა ახლად აღდგენილ ნიადაგს ნაკლებად დაემუქროს დაზიანების საშიშროება ტრანსპორტის მოძრაობით.

სპეციალური სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის გამოყენებით განხორციელდება აღდგენილი ნიადაგის ზედა ფენის დახვნა ან/და დაფარვება, რათა ხელი შეეწყოს მის სტაბილურობას და დაჩქარდეს მცენარეული საფარის აღდგენა.

სასოფლო-სამეურნეო მიწებზე, სადაც აღდგენილია ნიადაგის ზედა ფენა, ზედაპირი იქნება მომზადებულია დასათესად. როგორც მინიმუმი, ნიადაგი

იქნება გასწორებული და უცხო მასალებისაგან გათავისუფლებული. კონტრაქტორმა უნდა გაჭრას შესაბამისი პარამეტრის სადრენაჟო არხები რათა არ მოხდეს კერძო ნაკვეთების დატბორვა (ზედაპირი უნდა აღდგეს მშრალ პერიოდში).

იმ შემთხვევაში, თუ ადგილი ექნება ზედა ფენის დეფიციტს, მოხდება აღდგენის ალტერნატიული მეთოდების განხილვა (იმისათვის, რომ მოხდეს ზედა ფენის დეფიციტის შევსება). აღნიშნული მეთოდები შეიძლება მოიცავდნენ:

- ზედა ფენის იმპორტი ისეთი ადგილებიდან, სადაც ნიადაგის ზედა ფენა ჭარბი რაოდენობითაა (შესაბამისობის მიხედვით);
- ბიო-აღდგენითი მეთოდების შერჩევა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება მოცემული პირობებისათვის. (კონტრაქტორი ვალდებულია ბიოაღდგენების პერიოდში აიყვანოს შესაბამისი კვალიფიკაციის ინჟინერი ნიადაგმცოდნე/აგრონომი);
- უცხო და/ან ინვაზიური სახეობების შემოტანის თავიდან ასაცილებლად, აღდგენა უნდა განხორციელდეს ადგილობრივად არსებული პრობების გათვალისწინებით და შესაძლებლობის ფარგლებში ადგილობრივი მიწის ზედა ფენით.

კონტრაქტორი აღდგენისათვის გამოიყენებს მხოლოდ ნიადაგის იმ ზედა ფენას, რომელიც მოხსნილია კონკრეტულ ადგილას.

ნაყოფიერების გაზრდის მიზნით შესაძლოა “მსგავსი მასალის” წვრილი ფენების დამატებაც. ამ მასალებს განეკუთვნება, თუმცა ამით არ შემოიფარგლება, შემდეგი:

- კომპოსტი;
- ჩამოცვენილი ფოთლები და სხვა მასალა; აგრეთვე
- ნახერხი.

კონტრაქტორი ვალდებულია:

- სამუშაოების ტერიტორია დამუშავდება იმდაგვარად რომ აღდგეს ნიადაგის საწყისი პროფილი
- ნიადაგის როგორც ზედა, ასევე ქვედა ფენა, არ იქნება გადაადგილებული, თუ იგი ტენიანია ან წყლით გაჟღენთილი
- ნიადაგის ქვედა ფენა წინასწარ დამუშავდება კომპაქტირების უგულვებელსაყოფად, სანამ მას დაედება ნიადაგის ზედა ფენა. ნიადაგის ზედა ფენის დაგებამდე ქვები და ნარჩენები მოცილებული იქნება.
- აღდგენის შემდგომ, ნიადაგის ზედა ფენა, გაიწმინდება ქვებისგან, გაიფარცხება და დაექვემდებარება კულტივირებას.

გამდინარე წყლების გადაკვეთის ადგილის აღდგენა:

გადაკვეთის ადგილებში კონტრაქტორის მიერ გატარდება ანტიეროზიული ღონისძიებები, რათა ფერდებზე/ნაპირებზე მცენარული საფარის აღდგენამდე მინიმუმამდე იყოს დაყვანილი დანალექის გაშვება წყალსადინარში. აღნიშნული ღონისძიებები, აგრეთვე მოემსახურება ნაპირების სტაბილიზაციას და დააჩქარებს მცენარეული საფარის აღდგენას.

- ბალახის თესვა;
- ბუჩქების დარგვა;

გარემოზე ზემოქმედების შემცირების მიზნით, წყალსადინარზე მიწის სამუშაოების დაწყებამდე, საჭიროა შემდეგი ძირითადი პირობების დაცვა:

- გადაკვეთებზე სამუშაოს ხანგრძლიობის შემცირება;
- წყალსადინარის კალაპოტი და ნაპირები უნდა იქნას დაბრუნებული მშენებლობის წინა პერიოდის მოხაზულობაში;
- საჭიროა გამაფრთხილებელი ზომების დაცვა იმისათვის, რათა ბუნებრივი დრენაჟი დაუბრუნდეს საწყის მდგომარეობას აღდგენით პერიოდში; ამისათვის საჭიროა ზუსტად იქნას დაფიქსირებული საწყისი პირობები.
- საჭიროა ყველა ზომების მიღება იმისათვის, რომ საშუალება მიეცეს თევზებს მშენებლობის პერიოდში მოხვდნენ დინების ზემო და ქვემო წელში. მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი ლამის წამოშლა და ლამის ნატანები;
- წყლის გადაკვეთების შესრულება მდინარის ბინადართათვის მინიმალური შემფოთების დონის დაცვით.
- დანალექის მაკონტროლებელი ზომების ამოქმედება. რომელიც მოიცავს ჩალის შეკვრებს, ლამის საწინააღმდეგო ზღუდეებს და სედიმენტის დამლექებს (ისინი წარმოადგენენ პატარა დროებით ორმოებს, რომლებიც ამოთხრილია იმისათვის, რომ მიიღოს და შეინახოს დანალექი. ამოთხრილი მასალა შეიძლება გამოყენებულ იქნას იმისათვის, რათა შექმნას ბეგი სალექარის ირგვლივ, რის მეშვეობითაც გაიზრდება მისი ეფექტურობა.)
- აკრძალულია გადაკვეთის ადგილზე საწვავით გამართვა და სხვა პოტენციურად დამაბინძურებელი ოპერაციების წარმოება;
- უნდა გატარდეს ბიოაღდგენითი ღონისძიებები წყლის ნაკადის არხის დაცვის გასაუმჯობესებლად მისი შემფოთების ადგილებში, ასევე ვიზუალური ზემოქმედების შესამცირებლად. რაც გულისხმობს ბუჩქების და ბალახის თესვას ფერდებზე.

ნაპირის პროფილები – უნდა აღდგეს ტრანშეის შევსებიდან 2 დღის განმავლობაში.

გაზსადენის ჩაღრმავება მილის ზედაპირიდან

- არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე – 0,8 მ;
- სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე – 1,0 მ;
- გაწყლოვანებულ ადგილებში – 1,1 მ;
- კლდოვან ქანში - 0,6 მ;
- არხების გადაკვეთაზე (არხის ფსკერიდან) – 1,1 მ;
- საავტომობილო გზების გადაკვეთაზე - 1,4 მ

4.10 ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

დაკვირვების ძირითადი მიზანია დადგინდეს ხომ არ ხდება მშენებლობის პროცესში ცხოველთა გარკვეული სახეობის ან სახეობების ბუნებრივი გავრცელების ან მიგრაციის უბანზე ზემოქმედება.

მნიშვნელოვანია კარგად შემოწმდეს მოსაჭრელი ხეები და დადასტურდეს რომ ისინი არ წარმოადგენენ დაცული სახეობების საბინადრო ტერიტორიას. ასევე უნდა მოხდეს ტრანშეის გათხრის და მიწის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების ზედამხედველობა, მცირე ძუძუმწოვრების და ქვეწარმავლების შესაძლო გადარჩენის მიზნით.

მცენარეთა დაცული სახეობები, რომელთა ბუნებრივი გარემოდან ამოღება არ ხორციელდება, მაგრამ სამშენებლო ობიექტთან ახლოს მდებარეობს სასურველია მოინიშნოს, რათა მომუშავე პერსონალს ჰქონდეს ინფორმაცია მათი მნიშვნელობის შესახებ და გამოიჩინოს შესაბამისი ყურადღება.

აღდგენის პროცესში ყურადღება უნდა მიექცეს ინვაზიური სახეობების შემოტანის თავიდან აცილებას. აღდგენისათვის გამოყენებული უნდა იქნას ადგილობრივი გრუნტი და არ მოხდეს უცხო სახეობის მცენარეთა დათესვა.

ჰაბიტატისა და ფლორის სახეობების შენარჩუნებისათვის მუდმივად უნდა განხორციელდეს ეროზიაზე ვიზუალური კონტროლი. აღნიშნული განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ძლიერი წვიმების დროს.

5. განხორციელების განრიგი და ინსტიტუციური მოწყობა

5.1 განხორციელების განრიგი და ხარჯები

კონტრაქტორი პასუხისმგებელია იმ შემარბილებელი, მონიტორინგისა და ინსტიტუციური ღონისძიებების განხორციელებაზე, რომლებიც დეტალურად არის წარმოდგენილი ობიექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმაში. სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე კონტრაქტორი საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას დასამტკიცებლად წარუდგენს სამუშაოების განრიგს, რომელშიც შევა ძირითადი შემარბილებელი ღონისძიებების განხორციელების ვადები. საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციამ ეს განრიგი სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე უნდა დაამტკიცოს. პროექტის გარემოსდაცვითი მართვის გეგმაში განსაზღვრული კონკრეტული ღონისძიებების ხარჯები შეტანილი უნდა იქნეს კონტრაქტორის მიერ წარმოდგენილ სატენდერო წინადადებაში და იგი გახდება კონტრაქტის ნაწილი.

5.2 ინსტიტუციური მოწყობა

ტენდერში მონაწილეობის მიღებით და სამშენებლო სამუშაოების წარმოებაზე კონტრაქტის ხელმოწერით სამშენებლო კონტრაქტორები თავიდანვე თანხმდებიან იმაზე, შეასრულოს სარეაბილიტაციო სამუშაო პროექტის კონკრეტული გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის მიხედვით; ხოლო ამ დოკუმენტის ნებისმიერი შესწორება ექვემდებარება საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის მიერ მის დამტკიცებას.

გამარჯვებული მშენებელი კონტრაქტორი პასუხისმგებელია ამ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის და მართვის გეგმის კონკრეტული ობიექტის პირობებისათვის მორგებაზე, მათ მოთხოვნათა საკუთარ სამუშაო განრიგში ჩართვასა და მათ ეფექტიან განხორციელებაზე.

საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის

ორგანიზაციული და ინდივიდუალური პასუხისმგებლობები

ვინაიდან პასუხისმგებლობა გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის განხორციელების უზრუნველყოფაზე აკისრია საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას, იგი განიხილავს და დაამტკიცებს წინამდებარე დოკუმენტს და სხვა სათანადო გეგმებს, რომლებსაც კონტრაქტორი განაახლებს სარეაბილიტაციო სამუშაოების დაწყებამდე. ს.ნ.გ.კ. ასევე განახორციელებს სამუშაოების დეტალურ აუდიტს და

შემოწმებას, რათა უზრუნველყოფილი იყოს კონტრაქტორის მიერ გარემოსდაცვითი მოთხოვნების სათანადო და ეფექტური შესრულება.

პროექტის მოთხოვნების შესაბამისად, საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის გარემოს დაცვის მენეჯერი პასუხისმგებელია, სხვა საკითხებთან ერთად, სამშენებლო კონტრაქტორის მონიტორინგსა და მისი ქმედებების შესაბამისობაზე გარემოზე ზემოქმედების შეფასებასთან/გარემოსდაცვითი მართვის გეგმებთან და სხვა შესაბამის გარემოსდაცვით მოთხოვნებთან. გარემოს დაცვის მენეჯერი პასუხისმგებელია, აგრეთვე იმაზე, რომ ჩამოყალიბდეს ურთიერთობა იმ თემებთან და ორგანიზაციებთან, რომლებზეც აღნიშნული სამუშაოები მოახდენს ზემოქმედებას.

კონტრაქტორის ორგანიზაციული და ინდივიდუალური პასუხისმგებლობები

კონტრაქტორი პასუხისმგებელია სამშენებლო სამუშაოების განმავლობაში ხარისხის უზრუნველყოფასა და საუკეთესო პრაქტიკის გამოყენებაზე, გარემოს და სოციალური დაცვის დოკუმენტებისა და წინამდებარე გარემოზე ზემოქმედების შეფასების/გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის შესაბამისად. მართალია, პასუხისმგებლობა მშენებლობისა და გარემოსდაცვითი ნებართვების მოპოვებაზე საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას აკისრია (როდესაც ამას საქართველოს კანონმდებლობა მოითხოვს), კონტრაქტორი ვალდებულია, შეასრულოს აღნიშნული ნებართვების პირობები და მოიპოვოს ყველა სხვა ნებართვა, რომელსაც საჭიროებს ამ უბნისთვის დამახასიათებელი სამუშაოები (როგორიც არის დამატებითი მიწები, მისადგომი გზები და ა.შ.), თუკი ეს არ გაუკეთებია საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას ობიექტის გადაცემის თარიღზე. საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია ყველანაირ დახმარებას გაუწევს კონტრაქტორს და გამოიყენებს მის ხელთ არსებულ ყველანაირ ინსტიტუციურ ბერკეტს, რათა ხელი შეუწყოს მას საჭირო ნებართვების მოპოვებაში და განახორციელებს კონტრაქტორის მიერ ნებართვების პირობების შესრულების მონიტორინგს.

დანართი A. აღჭურვილობის ჩამონათვალი

კონტრაქტორი ვალდებულია თანამშრომლები და პროექტის თითოეული ობიექტი აღჭურვოს დაღვრის პრევენციისთვის და შემთხვევაზე რეაგირებისთვის აუცილებელი შემდეგი აღჭურვილობით:

ობიექტის ბაზა

ობიექტის ბაზაზე უნდა მოიპოვებოდეს შემდეგი არანაკლები მარაგი;

- აბსორბენტის გრანულები X 20 ტონარა
- მძიმე პლასტიკური ტომრები X 50
- გეოტექსტილი 200მ²
- ცელოფანი 100მ²
- აბსორბენტის ხალიჩები X 100
- აბსორბენტის ბონები X 5

მდინარის მთავარი გადაკვეთები და გრუნტის წყლის მატარებელი ფენები (იხ. ქვემოთ)

- აბსორბენტის გრანულები X 5 ტონარა
- მძიმე პლასტიკური ტომრები X 25
- აბსორბენტის ხალიჩები X 50
- აბსორბენტის ბონები X 10

შენახული დაკეტილ ოთახში

ძირითადი ბრიგადები

თითოეულ ძირითად ბრიგადას ექნება:

- აბსორბენტის გრანულები X 2 ტონარა
- მძიმე პლასტიკური ტომრები X 5
- აბსორბენტის ხალიჩები X 50

ტექნიკა

თითოეულ საწვავგამმართველზე იქნება:

- აბსორბენტის გრანულები X 2 ტონარა
- მძიმე პლასტიკური ტომრები X 5
- აბსორბენტის ბონები X 2
- ნიჩაბი X 1

ავარიული ბრიგადა

თითოეულ მობილურ ავარიულ ბრიგადას ექნება:

- აბსორბენტის გრანულები X 4 ტონარა
- მძიმე პლასტიკური ტომრები X 10
- აბსორბენტის ბონები X 5
- ნიჩაბი X 2

24-საათიანი რეაგირება ავარიულ შემთხვევებზე

იმ შემთხვევაში, როცა ინციდენტი მოითხოვს დამატებით სპეციალურ მუშახელს/მასალებს, კონტრაქტორი დახმარებისთვის მიმართავს 24-საათიან ავარიულ მომსახურებას ქვეყანაში არსებული სპეციალური ოპერატორების დახმარებით და შეატყობინებს ავარიის შესახებ კორპორაციას. ავარიული რეაგირების ხარჯებს მოღვაწეობს კონტრაქტორი. პროექტთან დაკავშირებული კონტრაქტის ერთ-ერთი პირობაა კორპორაციისთვის დოკუმენტური მტკიცებულების წარდგენა იმის თაობაზე, რომ ნამდვილად არსებობს და ორგანიზებულია ავარიულ შემთხვევაზე რეაგირების 24-საათიანი შესაძლებლობა.

დანართი B. ინსპექტირების კითხვარი

 საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია Georgian Oil & Gas Corporation	მძიმე ტექნიკის ინსპექტირების ფორმა
---	------------------------------------

ოპერატორის სახელი:	ტელ:
თარიღი:	მდებარეობა:

ტექნიკის პროფილი	
აღჭურვილობის ტიპი:	აღჭურვილობის ნომერი:
აღჭურვილობის სახელწოდება:	სამუშაო დანიშნულება:
მოდელი:	ტრანსპორტის გასაჩერებლის მდებარეობა:

დაბინძურების პრევენცია				
საკითხები	დამაკმაყოფილებელი			შენიშვნები
	დიახ	არა	N/A	
• ზოგადი სიუფთავე	☐	☐	☐	
• არ დაფიქსირდა გაჟონვები	☐	☐	☐	
• ჰიდრო მიწების მდგომარეობა	☐	☐	☐	
შეკეთების შემთხვევაში				
• მეორადი კონტეინერები ხელმისაწვდომია და ეფექტურად გამოიყენება	☐	☐	☐	
• აბსორბენტის მასალა ხელმისაწვდომია და ეფექტურად გამოიყენება	☐	☐	☐	
• გარემოს დაცვის წარმომადგენლის ადგილზე ყოფნა (აღჭურვილი უნდა იყოს დაღვრის კომპლექტით)	☐	☐	☐	
• არ არის დაღვრები მიწაზე	☐	☐	☐	
• არ არის ღილი გაჟონვა	☐	☐	☐	
მექანიკოსი				
1		2		

პასუხისმგებელი პირები			
სახელი	ხელმოწერა	სახელი	ხელმოწერა

 საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია	გარემოს დაცვის მონიტორინგის ნუსხა
--	--

ობიექტი:	თარიღი:	შემოწმის:	კომპანია:

ნარჩენების მართვა				
თემა	დამაკმაყოფილებელი			შენიშვნები
	კი	არა	N/A	
• ადგილის სისუფთავე	☐	☐	☐	
• ნარჩენების დახარისხება და შერეოვნება (სახაფათო & არასახაფათო)	☐	☐	☐	
• შედუღების ნარჩენი ელექტროდები შერეოვნება და განთავსებულია (კაღკე)	☐	☐	☐	
• საღებავის, მიკრული ჟანგის, ჭუჭყლის, შკალის/სილიკონის ნარჩენების ან ნებისმიერი უცხო სხეულის გაწმენდა და განთავსება მეორად კონტეინერში	☐	☐	☐	
• საკმარისი რაოდენობის პლასტიკური პაკეტები და ვედროები	☐	☐	☐	
• საპირფარეშოს არსებობა	☐	☐	☐	

Pollution Prevention				
• არ არის დაღვრა მიწაზე	☐	☐	☐	
• მეორადი კონტეინერი სუფთაა	☐	☐	☐	
• ნავთობის დაღვრის კომპლექტი არის და სრულად შეიცავს ყველა კომპონენტს	☐	☐	☐	
• არ არის ნარჩენი ინერტული მასალები (ბეტონის და ა.შ.) მიწაზე	☐	☐	☐	
• მოწყობილობების ქვეშ დამონტაჟებულია მეორადი შემაკავებელი	☐	☐	☐	
• საღებავები, ტოქსიკური სითხეები მეორად კონტეინერებზე (პლასტიკატი გეოტექსტილის საფარით)	☐	☐	☐	
• საღებავის, მიკრული ჟანგის, ჭუჭყლის, შკალის/სილიკონის ნარჩენების ან ნებისმიერი უცხო სხეულები მოთავსებულია მეორად შემაკავებელში	☐	☐	☐	
• წყალთან მომუშავე ტექნიკა შემოწმებულია პოტენციური გაჟონვის თავიდან აცილების მიზნით	☐	☐	☐	
• დაღვრის საწინააღმდეგო საშუალებები მოხმარებულია წყალსაღებებთან	☐	☐	☐	

ეროვნის კონტროლი				
თემა	დამაკმაყოფილებელი			შენიშვნები
	კი	არა	N/A	
• მიწის ნაყოფიერი ფენა არ არის დაზიანებული (მათ შორის ნაყოფიერი ფენის საწყობი)	☐	☐	☐	
• მიწა არ არის დაზიანებული (მწვანე საფარი, ბუფერული ზონები, ნაკვეთები)	☐	☐	☐	
• ნათესები, ნარგავები, ხეები და ა.შ. არ არის დაზიანებული	☐	☐	☐	
• ეროვნის საწინააღმდეგო საშუალებების არსებობა (თივის პრესები, ანტიეროზიული ღობეები და ა.შ.)	☐	☐	☐	
• წყლის სიმღვრივის ვიზუალური კონტროლი	☐	☐	☐	
• გასაფილტრი აუზის არსებობა გამომავალ არხზე შესაბამისი ფილტრების მოწყობით	☐	☐	☐	
• ქვიშის ტომრის ბარიერები /ანტიეროზიული ღობეები მოწყობილია მიწის საწყობების ირგვლივ	☐	☐	☐	

სხვა				
• არა ავტორიზებული მისასვლელი გზები გაუქმებულია	☐	☐	☐	
• არა სწორედ/უადგილოდ გაჩერებული ტექნიკა	☐	☐	☐	
• ინსტრუქტაჟი ჩატარებულია	☐	☐	☐	
• მილსატარ-ზიდებს აქვთ შესაბამის წყლის გამტარიანობა	☐	☐	☐	

დამატებითი უმნიშვნელობები				

პასუხისმგებელი პირები			
სახელი	ხელმოწერა	სახელი	ხელმოწერა

დანართი C. ნარჩენების გადაცემის ფორმის ნიმუში

[კონტრაქტორის სახელწოდება]-ის ნარჩენების გადაცემის ფორმა	
ზედღებულის No: _____ (ობიექტი-წყელი-რიგითი ნომერი)	
ნაწილი A – ნარჩენების აღწერა 1. ნარჩენების სახეობა 2. ნარჩენების შეფუთვის წესი 3. ნარჩენების რაოდენობა 4. პროფილაქტიკური ზომები გადატანის / გადაზიდვის დროს	1. [აღწერეთ ნარჩენების სახეობა: საპოხი, ჩვარი, შემწოვი მასალა და ა.შ.] 2. [მოუთითეთ ნარჩენების კონტეინერების ზომა და რაოდენობა] 3. [მოუთითეთ ნარჩენების სართო რაოდენობა] 4. [აღწერეთ პროფილაქტიკური ზომები, რომლებიც ნარჩენების გადატანის ან გადაზიდვის დროს უნდა იქნეს გამოყენებული: მაგ. მტვრის საწინააღმდეგო ზომები, ინსტრუმენტების კომპლექტი და ა.შ.]
ნაწილი B – ნარჩენების წარმომადგენელი პირი 1. კონტრაქტორი 2. ობიექტი 3. ნარჩენების მენეჯერი	1. [მოუთითეთ კონტრაქტორის სახელი] 2. [მოუთითეთ ობიექტი] 3. [მოუთითეთ კონტრაქტორის პერსონალი, რომელსაც ამ ობიექტზე ნარჩენების მართვა ევალება]
ნაწილი C – ნარჩენების გადამამუშავებელი პირი 1. სახელწოდება 2. კომპანია	1. [მოუთითეთ ნარჩენების გადამამუშავებლის სახელწოდება] 2. [მოუთითეთ სატრანსპორტო კომპანიის დასახელება]
ნაწილი D – მიღების უმსახუბ ინფორმაცია 1. მიღების თარიღი და დრო 2. მიმღები ობიექტის დასახელება 3. მიმღებ ობიექტზე მიმღების ხელმოწერა	1. [მოუთითეთ ნარჩენების ობიექტიდან გასვლის თარიღი და დრო] 2. [მოუთითეთ მიმღები ობიექტის დასახელება] 3. [მოუთითეთ ნარჩენების გადამტანს, რომ ხელი მოაწერინოს მიმღებ პირს, რათა დაადასტუროს მიღების ფაქტი]
ნაწილი E – ხელმოწერები ნარჩენების მწარმოებელი: [კონტრაქტორის სახელით აქ ხელს აწერს იმ ობიექტის წარმომადგენელი, სადაც ნარჩენები წარმოიქმნა] ნარჩენების გადამამუშავებელი: [ნარჩენების გადამამუშავებლის სახელით აქ ხელს აწერს ნარჩენების გადამამუშავებელი] ნარჩენების მიმღები: [აქ ხელს აწერს კონტრაქტორი/მესამე პირის – ნარჩენების დამუშავების და განთავსების ობიექტი, რომელსაც იღებს ნარჩენებს, ნარჩენების მიმღები პირის სახელით]	

1-ლი ეგზემპლარი:
ნარჩენების წარმოქმნის ადგილას

მე-2 ეგზემპლარი:
ნარჩენების დამუშავების / განთავსების
ობიექტზე

მე-3 ეგზემპლარი:
გადამამუშავებელს, მას შემდეგ, რაც D ნაწილის მე-3 პუნქტში მოიპოვებს მიმღების ხელმოწერას, დააბრუნებს ქვეკონტრაქტორის ოფისში. ოფისი დაუბრუნებს ნარჩენების მწარმოებელ ობიექტს

დანართი D. ანგარიშგების ფორმა

 საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია		პროექტის დასახელება გარემოსდაცვითი ინციდენტის შეტყობინება	[კონტრაქტ ორის ლოგო]
საიდენტიფიკაციო ნომერი:		თარიღი:	
მიმსაღენი/აღჭურვილობა:	აღვლემდებარეობა:		
ინციდენტის ტიპი:	სერიოზულობის ხარისხი: ☐ მაღალი ☐ საშუალო ☐ დაბალი		
დაღვრის ოდენობა:	ინციდენტში მონაწილეები:		
მანქანა/დანადგარი, რომლის გამოც მოხდა ინციდენტი:	ინციდენტში მონაწილე ქვეკონტრაქტორი:		
მესამე მხარე, რომელიც მონაწილეობდა ინციდენტში:	შემტყობინებელი: [უნდა შეავსოს იმ ბრივადირიმა/ზედამზედველიმა/ოფიცერმა, ვისაც შეატყობინეს ინციდენტის შესახებ]		
ინციდენტის აღწერა/ძირითადი მიზეზის დადგენა:			
გაგზავნა თუ არა შეტყობინება გარეშე უფლებამოსილ პირებს? დიახ/არა თუ დიახ, ვის?			
ვინ გაუგზავნა შეტყობინება გარეშე უფლებამოსილ პირებს?			
დაასახელეთ მოწმე/ინციდენტის შემტყობინებელი პირი:			
შეტყობინების მიმღები პირი:		შეტყობინების თარიღი და დრო:	
შეტყობინება კლიენტისთვის:			
შეტყობინების მიმღები პირი:		შეტყობინების თარიღი და დრო:	
ინციდენტის განხილვა:			
[შეივსოს გარემოს დაცვის/მშენებლობის/პროექტის მენეჯერის მიერ]			
განხორციელებული გამოსასწორებელი ღონისძიება:			
განხორციელებული მაკორექტირებელი ღონისძიება:			
ღონისძიებას განხორციელებს:		სავარაუდო თარიღი:	
პრევენციული ღონისძიება გამეორების თავიდან ასაცილებლად:			
ღონისძიებას განხორციელებს:		სავარაუდო თარიღი:	
ფოტომასალა თანდართულია.			

მაკორექტირებელი ღონისძიება განხორციელა:	
ინციდენტი დაზურულა შემდეგი პირის მიერ:	ინციდენტის დაზურვის თარიღი:
შიდა განხილვა:	განხილვა კლიენტის მიერ:
სახელი და გვარი:	სახელი და გვარი:
ხელმოწერა: _____ თარიღი: _____	ხელმოწერა: _____ თარიღი: _____

[ვერსია]	DD.MM.YYYY	[გაცემის მიზეზი]	[სახელი და გვარი]	[სახელი და გვარი]
ვერსია	თარიღი	გაცემის მიზეზი	მოამზადა	შეამოწმა
დანიშნულება	გარემოსდაცვითი ინციდენტის შეტყობინება	დოკუმენტების კონტროლის ცენტრის მიერ მინიჭებული ნომერი:		გვერდი 18 სულ 20

 საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია	პროექტის დასახელება გარემოსდაცვითი ინციდენტის შეტყობინება თანდათრული ფოტომასალა	[კონტრაქტორის ლოგო]
---	---	---------------------

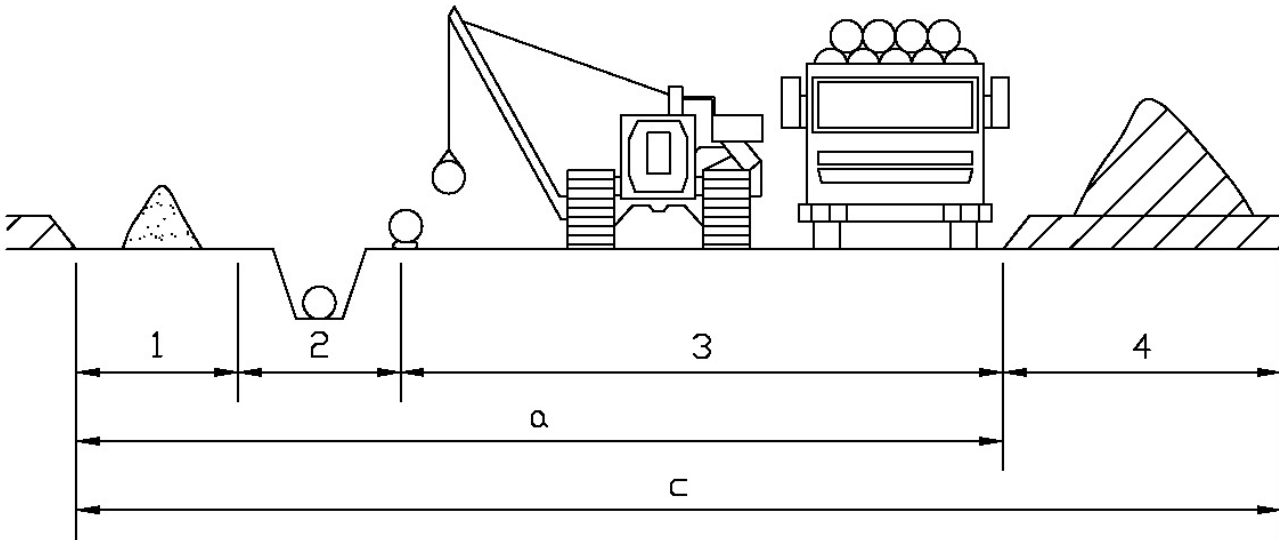
ფოტო 01: [წარწერა]	ფოტო 02: [წარწერა]

ფოტო 03: [წარწერა]	ფოტო 04: [წარწერა]

დანართი E. CAR/PAR ფორმა

 საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია	მაგისტრალური გაზსადენის მონაკვეთის მშენებლობა
მაკორექტირებელი და პრევენციული ღონისძიებების გატარების მოთხოვნა	
№:	მზაშეგება:
ქმედების ტიპი: სამშენებლო ობიექტი / მდებარეობა: ქმედების მიზეზი: ნორმატიული დოკუმენტაცია: დარღვევა გამოვლენილია:	
დარღვევის აღწერა: დარღვევის დამადასტურებელი ფოტოსურათები	
განსახორციელებელი მაკორექტირებელი ღონისძიებები: განსახორციელებელი პრევენციული ღონისძიებები: ს.ნ.გ.კ. გარემოს და სოციალური ზემოქმედების მენეჯერი: სეხელი გვარი ხელმოწერა: _____ თარიღი: ს.ნ.გ.კ. პროექტის მენეჯერი: სახელი გვარი ხელმოწერა: _____ თარიღი:	
კონტრაქტორის მიერ განხორციელებული მაკორექტირებელი ღონისძიებები: კონტრაქტორის მიერ განხორციელებული პრევენციული ღონისძიებები: კონტრაქტორის გარემოს დაცვის მენეჯერი: სეხელი გვარი ხელმოწერა: _____ თარიღი: კონტრაქტორის პროექტის მენეჯერი: სეხელი გვარი ხელმოწერა: _____ თარიღი:	
ს.ნ.გ.კ. მონიტორინგი: შეამოწმა: ს.ნ.გ.კ. გარემოს და სოციალური ზემოქმედების მენეჯერი: სეხელი გვარი ხელმოწერა: _____ თარიღი:	

დანართი G. ღერევნის მომზადება

მილის დიამეტრი, მმ	სამშენებლო ღერევნის პარამეტრები, მ						
	1	2	3	4	a	b	c
<426	3	3.5	11	6	17.5	0.9-1.4	23.5
529-726	3.5	3.5	13	6	20	0.9-1.9	26
820	5	3.5	13	6	21.5	1.2-3.0	27.5
1020	6	3.5	13	7	22.5	1.5-3.5	29.5
1220	7	3.5	13.5	7	24	1.6-3.5	31
1420	7	3.5	13.5	7	24	2.1-3.5	31